

CAISSA NIEUWS

374

LOD. PRINS
MET DE SCHAAKMEESTERS
OP OORLOGSPAD

Met een vraagteken prijken alleen die zetten, die den logischen loop der partij werkelijk ingrijpend verstoren. Voor zichzelf sprekende dreigingen zijn niet vermeld.

Ah, de klassieken ...

april 1999

Colofon

CaïssaNieuws is het clubblad van de
schaakvereniging Caïssa
opgericht 1-5-1951
Clublokaal: Oranjehuis
Van Ostadestraat 153
1073 TK Amsterdam
Telefoon 679 55 59 - clubavond: dinsdag

Voorzitter

Frans Oranje
Oudezijds Voorburgwal 109 C
1012 EM Amsterdam
Telefoon 020 627 70 17

Wedstrijdleider interne competitie

Steven Kuypers
Jan Mensplein 56
1013 CT Amsterdam
Telefoon 020 620 67 40
E-mail steven@kuypers.demon.nl

Wedstrijdleider externe competitie

Jop Dekker
Oudezijds Voorburgwal 268 E
1012 GL Amsterdam
Telefoon 020 620 42 22
E-mail jdekker@sost.hhs.nl

Secretaris

Peter van der Werf
Staalstraat 22"
1011 JM Amsterdam
Telefoon 020 623 43 32

Penningmeester

Jaap Tanja
Bankastraat 24 hs
1094 EE Amsterdam
Giro 460 28 82 t.n.v. SV Caïssa - A'dam

Materiaalbeheer

Mirjam Klijnkramer
Holendrechtstraat 19 A
1078 TN Amsterdam
Telefoon 020 679 45 65
E-mail mklijnk@dds.nl

Redactie

Tony Lith
Tweede Helmersstraat 42 hs
1054 CL Amsterdam
Telefoon 020 683 44 92
E-mail tonylith@xs4all.nl

Homepage

<http://www.gironet.nl/home/konjohn/index.html>

Inhoud

4. Gerard analyseert de pijn.
6. Rik pareert Predrag.
6. Dennis komt met alle standen.
8. Derde nipt naar zege.
10. Zesde langs afgrond.
13. Maarten heeft notatie-biljet op de rug.
15. Tuijl vloert Vloermans.
17. Johan ziet licht aan de horizon.
18. Leo biedt opwarmertje.
20. Michaël niet met Franse slag.
22. Louis vindt gedicht.
22. Ed raadpleegt sadistische Oom
25. Capablanca forever.
26. Gambiet-nymf taxeert wezels.
28. 1. d4 Pf6! 2. c4 g6! 3. Pc3 d5! ???
30. Jeroen krijgt onvermoede levensles.
44. Jeugdbende put coach uit.

en verder ...

45. Da Piero

28 - 31 De uitslagen en de stand.

AGENDA

13 april

ronde 31

Caïssa 8 - Damegambiet 1

20 april

ronde 32

Caïssa 6 - Amstelveen 6

22 april

Euwe 4 - Caïssa 4

24 april

KNSB thuis

27 april

ronde 33

Caïssa 7 - Probleem 5

29 april

Nieuwendam 4 - Caïssa 7

Redactioneel

Dik

Dit is een dik nummer. Met een schaak-vrije avond en nog wat feestdagen in het vooruitzicht is dat wel prettig. Nog aangenamer is het te merken dat er mensen zijn die de moeite willen nemen een bijdrage aan het clubblad te leveren zonder dat daar om gevraagd is. Zo moet het!

In deze aflevering van CN zet Gerard nauwgezet uiteen dat het beter kan en moet met Het Eerste. De overal aanwezige en altijd bereikbare Diederik had pech met een bestandje over de belevenissen van Het Tweede zodat nu alleen het verslag van Het Derde kon worden opgenomen.

Het Zesde wankelt bekommerd verder langs de rand van de afgrond, maar geeft de pijp nog niet aan Maarten. Meester Maarten legt u haarfijn uit wat retrograde ook alweer is en neemt vervolgens een duik in het recente verleden op "een dwaaltocht door grimmige buitenwijken en uit de vaart genomen veren - rammelend over kinderkopjes jagen, terug naar de kade, waar ik nog juist op tijd uit de verkeerde boot kan stappen voor hij vertrekt, (...) terug naar de tijden van weleer, toen Het Zevende zich stormenderhand en in grote eendracht een weg baande naar de top." Het jongste Caïssa-team laat via Johan van der Klauw weten dat zij *alive and kicking* zijn.

Vanachter de Gambiet-tap krijgt u een weinig opbeurend kijkje op de schaker als man gepresenteerd. Misschien moeten we de aanbeveling van Germaine Greer navolgen en in het schakersleven de segregatie van de seksen invoeren. Zucht ...

Aparte vermelding verdient de bijdrage van Dennis Breuker. Hij komt met een foutloze analyse, de wens van iedere redakteur van een schaakblaadje. En, wat

meer is, hij zegt toe uit de doeken te doen hoe je een eindspeldatabase genereert. Wellicht is dat iets voor Ed en Leo, maar verder ook voor elke Caïssaan die zijn of haar spel wil verbeteren. Daar zijn we wel benieuwd naar.

Tot slot een citaat uit de bespreking van Robert Kikkert van een merkwaardig boek dat weliswaar de Grünfeld-verdediging als onderwerp heeft, maar ogenschijnlijk ook een ongebruikelijke visie op ons multi-culti wereldje bevat en daarbij *en passant* het wereldvoedselverdelingsvraagstuk aan de orde stelt. Het boek is geschreven door iemand die er moeite mee schijnt te hebben dat hij vrijwel op de nulmeridiaan ter wereld is gekomen. Retrogardisch gezien had dat niet moeten gebeuren, maar nu is het te laat.

"Is dit boek een hoop intellectueel gebabbel van een over het paard getild jong Oxford-studentje in de filosofie, politico-logie en economie? Misschien. Enigszins - zoals de Britten dat zeggen - *over the top?* Zeker." Maar toch ... T.

Schaakloos

Op dinsdag 4 mei is het Oranjehuis gesloten en kan er niet geschaakt worden.

Snelschaakkampioenschap

Op 18 en 25 mei krijgt u de gelegenheid Micha Leuw te ontdoen van zijn titel als Snelschaakclubkampioen. We hopen op fel verzet van zijn kant. Misschien wil Theo Weijers voor die tijd (nog) eens uit de doeken doen wat het reglement voorschrijft ten aanzien van het snelschaken. Mag je bijvoorbeeld de **koning** nou wel of niet slaan?

mutatiesmutatiesmutatiesmutatiesmutatiesmutati

Peter van der Werf

Hartelijk welkom zijn:

Dennis Groot, Robert Kocharyan, Dimitri Rosenbaum en (wederom) Diederik van Rappard.

Bedankt heeft:

Marcel Rademakers.

1 HET EERSTE

Een analyse

Gerard Rill

Op 27 maart speelde Caïssa 1 haar voorlaatste wedstrijd tegen DD in Den Haag. Het werd een drama. In aflopende volgorde speelde het volgende zich af. Elwin (10) was bezig met een goede partij maar gaf in gewonnen stelling op. Hans (9) kreeg het anti-e4-systeem genaamd het Frans tegen zich en bereikte niets: remise. Robert (8) werd razendsnel in een sub-variant van het Morra-gambiet van het bord geschoven. Niek (7) offerde zijn bekende pion en gaf vervolgens nog maar een kwaliteit cadeau: resulterend in een nul. Micha (6) kwam maar helemaal niet opdagen. Gerard (5) verzuimde in tijdnood na een goede partij een gewonnen stelling te winnen en ging (in onduidelijke stelling) door zijn vlag. Hajo (4) vergat in een mooie stelling een geofferd stuk te nemen en verloor. Aran (3) ging na een (m.i.) rommelige partij op de veertigste zet door zijn vlag. Jaap (2) balanceerde na de opening op de rand van de afgrond maar zijn tegenstander weigerde enig risico te nemen: remise. Michaël (1) speelde (zoals gewoonlijk) een prima partij, maar liet drie keer dezelfde stelling op het bord komen (remise dus), terwijl hij eenvoudig een stuk kon winnen. Einduitslag: 8½-1½.

U zult zich wellicht afvragen: hoe kan dit? Voor ik inga op de specifieke gebeurtenissen rond het eerste wil ik u eerst een algemene vraag voorleggen: door welke factoren wordt de prestatie van een schaakteam bepaald? Ik stel voor om als de drie belangrijkste te onderscheiden:

1. De kwaliteit van de spelers,
2. Het *commitment* van de spelers,
3. De randvoorwaarden (bijv.: omstandigheden, voorbereiding, organisatie, etc.).

Voordat ik u mijn twee stellingen wil voorleggen, wil ik eerst proberen de feiten (met nog één wedstrijd te gaan) op een rijtje te zetten.

1. Op basis van de gemiddelde rating hoort Caïssa thuis op de (gedeelde) één na laatste plaats in de poule. Als in de laatste wedstrijd van Unitas verloren wordt eindigt zij daar ook.

2. In vogelvlucht chronologisch de gespeelde wedstrijden van dit seizoen:

2.1. Gelijk spel tegen Time Out Lewenborg = boven verwachting

2.2. Winst tegen Utrecht = boven verwachting

2.3. Vrije ronde (DOS heeft zich teruggetrokken)

2.4. (Dik) verlies tegen LSG = volgens verwachting, maar toch aan de hoge kant

2.5. Gelijk spel tegen Philidor Leeuwarden = voor het seizoen boven verwachting, maar we laten tegen een verzwakt team de winst liggen en geven véél materiaal weg

2.6. (Dik) verlies tegen Euwe = volgens verwachting, maar schandalig hoog

2.7. (Wat magere) winst tegen Rotterdam = volgens verwachting, maar aan de lage kant.

2.8. (Dik) verlies tegen DD = volgens verwachting, maar schandalig hoog.

2.9.?? (laatste ronde tegen Unitas is op 24 april a.s.)

3. De persoonlijke scores zijn collectief heel matig: alleen Niek staat op +1, Jaap en Micha scoren 50%, en de rest staat in de min.

4. Vergeleken met de start-opstelling heeft negen (en dat wordt minimaal tien) keer een speler van het eerste "verzuimd".

Een oppervlakkige blik op het rijtje wedstrijden leert ons dat het breekpunt in de competitie de vrije ronde is geweest. Daarvoor boven verwachting, daarna volgens

(en beneden) verwachting. Had dat niet voorkomen kunnen worden? Ik dacht dat te kunnen voorkomen door het samenzijn op de KNSB-zaterdag te continueren in de vorm van door de teamleider vervaardigde voedzame maaltijd, gevolgd door een soort van training. Maar ik had niet gerekend op het incident dat zich rond de vrije ronde voordeed. Het begon allemaal al voor de competitie. Twee weken voor de ultieme inschrijfdatum bleek Aran zijn lidmaatschap te hebben opgezegd. Een externe vervanger bleek op zo'n laat tijdstip niet voor handen en dus werd Joost gevraagd: hij stemde toe. Na de tweede ronde kondigde Joost echter aan de rest van het seizoen niet meer te spelen i.v.m. een wereldreis. Een forse tegenvaller, die nog werd verergerd door de (ongetwijfeld goedbedoelde) actie van Joost (i.s.m. Errit) om een vervanger te "regelen": Aran! Voor Aran (die hier natuurlijk allemaal niets aan kon doen) was slechts het wachten op witte rook van het eerste. We *moesten* ons toen opsplitsen in voor- en tegenstanders. De meerderheid besliste en Aran kwam erbij. En nadat ook de teamleider (die zich na de meerderheidsbeslissing had teruggetrokken) was omgepraat, kon het seizoen vervolgd worden. Achteraf gezien was de wind definitief uit de zeilen en is het niet meer echt goed gekomen.

Ik wil u twee stellingen voorleggen die mogelijk van toepassing zijn op de prestaties van het eerste dit seizoen:

1. Het eerste presteert volledig **volgens verwachting** (ook als van Unitas verloren wordt). Het incident rond de vrije ronde bevestigt slechts de aard van het beestje en de mores van de club: alles moet kunnen, niet te fanatiek alstublieft.

2. Het eerste presteert **beneden verwachting** (ook als van Unitas gewonnen

wordt). Gespecificeerd per "prestatiefactor" zijn de argumenten:

2.1. De potentiële kwaliteit van de spelers is veel hoger dan op basis van hun rating (en prestatie) verwacht kan worden.

2.2. Het *commitment* voor het team en de prestatie was (na het incident) onvoldoende: veel afzeggers en wegblijvers, matige prestaties, weinig teamgeest (14.45 uur: "mag ik dadelijk mijn treinkaartje alvast?")

2.3. Optimale voorwaarden werden vrijwel nooit gehaald: veel spelers met een ernstig slaaptkort die een blaastest nooit zouden doorstaan, te weinig "(openings)-technisch" goed voorbereide spelers, directe inmenging in de organisatie van het eerste (het incident), zeer weinigen waren op de afgesproken tijd aanwezig op CS bij wedstrijden, bij thuiswedstrijden begonnen we om 13.00 uur nooit compleet, etc.

Vooruitlopend op uw reacties stem ik alvast voor stelling 2, en geef bij wijze van voorschot alvast mijn aanbevelingen voor het volgende seizoen, die wellicht als zeer strijdig met de mores van Caïssa zullen worden ervaren:

- *Voorafgaand* aan het seizoen wordt met de leden en (evt. non-playing) teamleider een bijeenkomst belegd waarin de seizoensdoelstelling, de opstelling en overige afspraken worden overeengekomen en vastgelegd.

- De spelers committeren zich aan deze afspraken en het "speelklaar" verschijnen voor *elke* wedstrijd van het eerste.

- De teamleider is aanspreekpunt en eindverantwoordelijk voor alle beslissingen omtrent het eerste *tijdens* het seizoen.

Al het voorgaande en uw toekomstige reacties zullen met de teamleden worden besproken tijdens het etentje na de wedstrijd tegen Unitas. Die wedstrijd winnen we natuurlijk.

2 HET TWEEDE

6.3.99

Oegstgeest '80 - Caissa 2

Tony Lith

Voor het tweede viel er weinig eer te behalen in de zevende ronde van de KNSB-competitie. Het werd 5½ - 2½. Oegstgeest '80 staat comfortabel op de eerste plaats en is zeker van eerste klasse-niveau. Dat geldt niet in het minst voor de speler aan het eerste bord: Predrag Nikolic. In 1997 eindigde hij bij het kampioenschap van Nederland samen met Jan Timman op de eerste plaats. Reden genoeg voor Rik Lith om eens een keer na te denken.

Oegstgeest, 6.3.99

Rik Lith - Predrag Nikolic

1. e4 d6 2. d4 Pf6 3. f3 g6 4. c4 Lg7 5. Pc3 0-0 6. Lg5 c6 7. Dd2 e5 8. d5 h6 9. Le3 na 9. Lxh6 volgt 9. ... Pxe4

9. ... cd 10. cd Kh7 11. Ld3 Pa6 12. Pge2 Ld7 diagram

13. g4 Doet eigenlijk toch niet zo veel, 13. 0-0 was verstandiger geweest.

13. ... Pc5 14. Lc2 b5 15. b4 Pa4 16. Pxa4 ba 17. a3 a5 18. Tb1 ab 19. Txb4 Tb8 20. 0-0 Na 20. Lxa4? volgt 20. ... Lxa4 en Tb1† met problemen

20. ... Txb4 21. Dxb4 Dc7 22. Dxd2 Tb8 23. Tc1 Tb2 24. Dd1 Da5 25. Tb1 Txb1 26. Dxb1 Lb5 27. Kf2 Lxe2 28. Kxe2 Dc3

29. Dc1 Dc4† 30. Kf2 Pd7 31. Ld1 Da2† 32. Dc2 Dxa3 33. Dxa4 Db2† 34. Dc2 Db4 35. Dd2 Da3 36. Dc1 Db4 37. Dc7 Pc5 38. Le2 Db2 39. Lxc5 dc 40. Dxc5 Kg8 41. Db5† Dd4 42. Kg2 Lf8 43. Dd3 Db4 44. Dc4 De1 45. Lf1 Ld6 ½-½

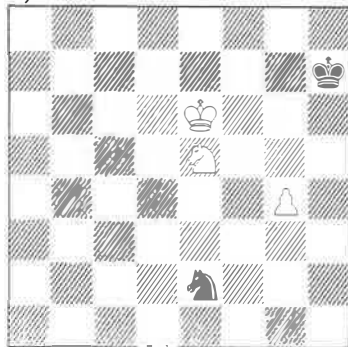
Kees Sterrenburg vergaloppeerde zich. **Dennis** komt met een foutloze analyse.

Foutloze eindspelanalyse

Dennis Breuker

In 1985 heeft Ken Thompson met behulp van een computer zogenaamde eindspeldatabases gegenereerd. Zo'n eindspeldatabase bevat *alle* standen van een bepaald eindspel met daarbij het maximaal aantal zetten tot conversie. Conversie wil zeggen dat een stuk wordt geslagen. Tijdens de zevende ronde van de externe kreeg **Kees Sterrenburg** een Koning, Paard en Pion tegen Koning en Paard eindspel op het bord. Ook voor dit eindspel is een eindspeldatabase voor handen. Hieronder wordt dit eindspel foutloos geanalyseerd, met behulp van de eindspeldatabase. Wanneer zwart verliezende zetten tot zijn beschikking heeft worden deze besproken, met tussen haakjes het aantal zetten tot conversie. De zetten waarmee zwart een paard in één zet weggeeft worden buiten beschouwing gelaten.

Robert Straver (1985) - Kees Sterrenburg (1994) De stand na de 49ste zet van wit:

Deze stelling is remise. Er volgde:

49. ... Kh6 50. Kf6 Pf4 Zwart heeft hier drie verliezende zetten:

1) 50. ... Pg1 (6): 51. g5† Kh7 52. g6† Kg8 53. Pg4 Ph3 54. Ph6† Kh8 55. g7† Kh7 56. g8D†,

2) 50. ... Pd4 (6): 51. g5† Kh7 52. g6† Kg8 53. Pg4 Pf3 54. Ph6† Kh8 55. g7† Kh7 56. g8D†,

3) 50. ... Pc1 (5): 51. g5† Kh7 52. Kf7 Pe2 53. g6† Kh8 54. g7† Kh7 55. g8D†.

51. Pf7† Kh7 52. Kf5 Pg6 53. Pg5† Kg7 54. Pf3 Kh6 55. Kf6 Pf4 Zwart heeft hier één verliezende zet:

1) 55. ... Ph8 (7): 56. g5† Kh7 57. Ph4 Kg8 58. Pf5 Pf7 59. g6 Pd8 60. Ph6† Kh8 61. g7† Kh7 62. g8D†.

56. g5† Kh7 57. Pe5 Pd5† Zwart heeft hier vier verliezende zetten:

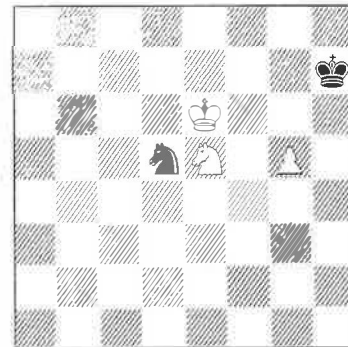
1) 57. ... Ph3 (5): 58. g6† Kg8 59. Pg4 Pf4 60. Ph6† Kh8 61. g7† Kh7 62. g8D†,

2) 57. ... Pe2 (5): 58. g6† Kg8 59. Pg4 Pg3 60. Ph6† Kh8 61. g7† Kh7 62. g8D†,

3) 57. ... Pg2 (5): 58. g6† Kg8 59. Pg4 Ph4 60. Ph6† Kh8 61. g7† Kh7 62. g8D†,

4) 57. ... Kh8 (2): 58. Pg6† Pxc6 59. Kxc6.

58. Ke6

58. ... Pf4†! De enige niet-verliezende zet.

1) 58. ... Pe3 (7): 59. Kf7 Pf5 60. g6† Kh6 61. Kf6 Pg3 62. Pg4† Kh5 63. g7 Pe4† 64. Ke5 Pg5 65. g8D,

2) 58. ... Pc3 (6): 59. Kf7 Pe4 60. g6† Kh6 61. Pg4† Kg5 62. g7 Pd6† 63. Ke6 Pe4 64.

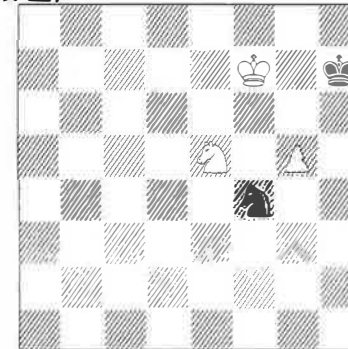
g8D†,

3) 58. ... Pb4 (5): 59. Kf7 Pd5 60. g6† Kh6 61. g7 Pe7 62. Pg6 Pg8 63. Kxc8,

4) 58. ... Pb6 (5): 59. Kf7 Pc8 60. g6† Kh6 61. g7 Pd6† 62. Kf8 Pf5 63. g8D,

5) 58. ... Pc7† (5): 59. Kf7 Pb5 60. g6† Kh6 61. g7 Pd6† 62. Kf8 Pf5 63. g8D.

59. Kf7

59. ... Ph5? Helaas, dit verliest in zeven zetten. De enige zet om hier remise te houden was het verrassende 59. ... Pg6! Een lastige zet om te vinden. Na 60. Pxc6 is het namelijk pat! De partij ging als volgt verder:

60. g6† Ook Pg6 (7), Pd7 (7), en Pd3 (9) winnen. Vanaf hier speelt wit het optimaal.

60. ... Kh6 Kh8 (2) verliest sneller.

61. Pf3! De enige winnende

61. ... Pg7 Pf4 (2) en Pg3 (2) zijn slechter.

62. Ph4 De enige twee andere winnende zetten zijn Pe5 (7) en Pg5 (8).

62. ... Ph5 63. Pf5† De enige andere winnende zet (Pf3) duurt twee zetten langer.

63. ... Kg5 64. Pg3 En weer de enige winnende. Zwart gaf hier terecht op. Het vervolg had nog kunnen zijn: 64. ... Pf6 65. g7 en op de volgende zet verliest zwart zijn paard of promoveert wit. 1-0

1) Voor geïnteresseerden wil ik in een volgend nummer van CaissaNieuws uit de doeken doen hoe zo'n eindspeldatabase wordt gegenereerd. (Graag. - red.)

Michiel Pos had in de ontmoeting met Oegstgeest '80 de andere Nikolic al bekwaam van zich afgehouden, maar tegen Tal zat het tegen:

Analyse Michiel Pos

Jelmers - Michiel Pos

1. d4 Pf6 2. c4 c5 3. Df3 cd 4. Pxd4 4. Pc6 5. Pc3 e6 6. g3 Db6 6. ... Lc5!?

7. Pb3 7. Pb5! 7. ... Lb4 7. ... Pe5 wordt in *Winning with the English* als sterker aangegeven en gaat van de stelling uit die ontstaat na 7. ... Pe5 8. e4 Lb4 9. De2 d6 10. f4 Pc6 en geeft twee partijen: a. 11. Le3 Lxc3 12. bc Dc7 13. Lg2 0-0 14. c5 dc 15. Lc5 Td8 16. e5

8. Lg2 Pe5 9. Pd2 a6 10. 0-0 h5 Niet precies wetend wat ik met deze stelling aanmoest viel mijn oog plotseling op de zet h7-h5! Het was deze zaterdag prachtig lenteweer, de hemel had na vele grauwe dagen zijn hart over de aarde uitgestort. Met deze eindeloos prachtige blauwe hemel dacht ik: 'ach'; en voerde met enige schroom de zet h7-h5 uit.

11. Db3 Wit had vele andere zetten tot zijn beschikking: 11. h3, a3, Pde4, Pa4, h4 - welke zou het meest passend zijn?

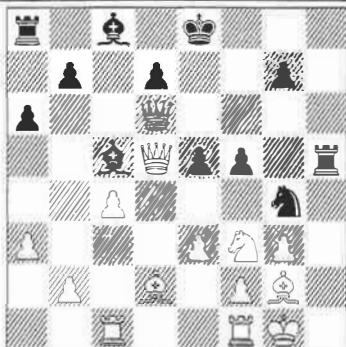
11. ... h4 Prachtig! Hij heeft het gehaald! 12. Pde4 hg 13. hg Pxe4 14. Pxe4 Da5 15. a3 15. Lf4! 15. ... Le7 16. Ld2 16. c5! 16. ... Dc7 17. Tac1 17. c5!?, 17. Lf4 Dxc4 18. Db6! Wat had wit toch veel interessante mogelijkheden!

17. ... f5 hupseeke! 18. Pg5 Th5 19. Pf3 Pg4 20. Dd3 Lc5 20. ... e5 is waarschijnlijk beter

21. e3 Laten we eens onderzoeken wat er gebeurt na 21. b4 Lxf2 22. Txf2 Dxc3 23. Le1. Wit staat goed niet waar?

21. ... e5 22. Dd5 22. e4!?

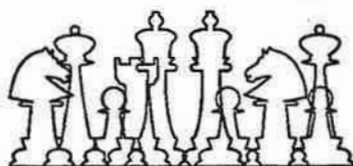
22. ... Dd6 diagram

23. Dxd6 Lxd6 24. c5 Lc7 24. ... Le7 is misschien beter.

25. e4! fe 26. Ph4 Pf6 27. Le3 Kf7 Hier had zwart waarschijnlijk zijn stelling middels 27. ... Tb8, Kd8 en vervolgens zijn stelling moeten bevrijden. Na b6, Kf7 raakt zwart het spoor een beetje bijster... De trein valt van het spoor en het spoor verwacht al halsreikend de volgende trein.

28. Tfd1 Th8 29. Pf5 a5 30. Tc2 Ta6 31. Lf1 Te6 32. Lc4 Kg6 33. Lxe6 de 34. Pe7 Kh5 35. Kg2 Kg4 36. Pxc8 Txc8 zwart gaat door zijn vlag.

3 HET DERDE

Derde handhaaft zich!

Diederik van Rappard

Caissa 3 - DOS 2 4½ - 3½

Op zestien maart mocht het Derde aantreden tegen DOS, dat er tot nu toe niets van gebakken had in de promotieklasse. Later bleek ook nog dat ze met drie invallers aan de staart waren komen opdraven, wat inderdaad aan het scoreverloop

van hoog naar laag te zien was: Aan het eerste bord verbruikte uw razende reporter zeeën [trema] van tijd om van niets iets proberen te maken in een slappe g3-Grünfeld. Het bleef niets, en in tijdnood - twee minuten voor twaalf zetten - blunderde ik een stuk weg. Bord twee en drie waren respectievelijk als laatste en op een na laatste klaar. Robert-Jan keek lange tijd tegen een gewonnen stelling aan, maar in de eerste tijdnoodfase verwaterde zijn voordeel, in de tweede tijdnoodfase verloor hij een (waarschijnlijk) remise-toreneindspel. Martin haalde twee openingsvarianten door elkaar, waardoor hij een pion verloor. Na een onmetelijke hoeveelheid gepiel wist zijn tegenstander deze plusboer te verzilveren.

De eerste drie bordes dus evenzovele nullen, maar gelukkig ging het elders beter. Aan het vierde bord won Wilbert al snel een kleine kwaliteit, om vervolgens gul weer een stuk terug te geven/offeren/blunderen. De daarop volgende fase was een lust voor het oog: zijn dame, loper en paard beheersten het hele bord, terwijl de zwarte stukken verwaasd naar tegenspel zochten via wat loze schaakjes. Piet bracht zijn tegenstander ter slachtbank in een vlotte Marshall, en was als eerste klaar - in de volgende stelling speelde wit op Piet's 13. ... Le7-d6 het afgrijselijke

14. Te5-f5 en werd overvallen door 15. ...

Dd8-d7! 16. Tf5xf6 (16. Tf3 was nog relatief het beste)

16. ... g7xf6 17. Lg5xf6 (17. Lh6 Tfe8 en wit heeft niets, of misschien zelfs 17. ... Kh8! 18. Lxf8 Txf8 gevolgd door Tg8 en wit krijgt een verschrikkelijke aanval over zich heen)

17. ... Ld6xh2† 18. Kg1-h1 (nu is het snel uit, maar 18. Kf1 Df5 is ook geen lolletje)

18. ... Dd7-h3 19. f2-f3 Dh3-h5 20. Dd1-e1?? (nog een vette blunder tot besluit)

20. ... Lh2-g3† en wit gaf op.

Jop moest na een mislukte opening voortdurend oppassen voor allerlei vervelende grapjes. Op precies het juiste ogenblik wist zijn tegenstander af te wikkelen naar een totaal gewonnen dameeindspel [trema?], om vijf zetten later in het enige eeuwig-schaak grapje dat er nog in zat te trappen. Het zevende bord van DOS kwam niet opdraven, en daarom besloot hun teamleider na bijna een uur dat hij daarom maar de honneurs zou waarnemen tegen Errit. Hij ging dan ook vrolijk door zijn vlag in duidelijk slechtere stelling.

Onze illustere teamleider Bert beantwoordde zijn tegenstanders ... g5 met Pxd5, en dit bleek inderdaad te kunnen, waarna zwart zowel positioneel als materieel gekraakt werd.

Zo boekte het Derde dus een nipte overwinning, en een telefoontje naar Dirk Goes van Tal leerde dat hun vierde met 6-2 van Euwe 3 verloren had (heeft Caissa toch nog iets aan Euwe te danken), waardoor DOS 2 en Tal 4 degraderen uit de promotieklasse.

Rest mij nog Bert te bedanken voor het superbe eten voor het team vlak voor de wedstrijd, Micha voor het gebruik van zijn mobiele telefoon om Tal te bellen en natuurlijk Tony voor het voortdurend aan mijn kop zeuren om een verslag.

HET ZESDE

Het zesde gaat langs de afgrond

Leo Oomens

DCG dat is de kookschool in de Da Costastraat. In welk gebouw daarvan moet je maar raden. Maar bijna de hele straat is wel van die kookschool. Maar extra vroeg erheen dus. We spelen met drie invallers: Maurice Aué, Hans Kuyper en Eric van Tuijl. Bij ons moesten John Könst, Jan Meuleman en Tony Lith om verschillende redenen afmelden. Naar zou blijken betekent met invallers spelen niet automatisch een verzwakking van het team. Wilden we zelf in de hand houden of we degradatie zouden kunnen ontlopen, dan dienden we te winnen. Maar dan dienden we dus ook goed te spelen. Tja.

Zo gauw een teamleider berustend gaat doen, dient hij eigenlijk te worden afgezet. Ik bied hierbij mijn hoofd aan voor onder de guillotine: tot veel meer dan berusting kan ik me zelf niet meer oppeppen. Berusting is nog een heel positieve grondhouding voor deze teamleider. In een vorig verslagje riep ik de hulp in van hogere machten om ons team bij te staan. Maar de hogere machten zijn ons maar zeer gedeeltelijk terwille. Van actieve steun merk ik tenminste niks.

Voor ik zelf zou in mijn partijtjes wel wat hulp van boven kunnen gebruiken. Dat geldt niet alleen in de externe competitie, ook mijn positie in de interne competitie zou er dan vast wat florissanter uitzien. Ook in mijn privéleven en in mijn werk kan het allemaal stukken beter. Maar hulp van de Heer? Misschien bid ik wel tot de verkeerde god. Zou de islam uitkomst bieden?

Mocht u dat nog niet hebben geconcludeerd: we vertrokken bij DCG met een

nederlaag. Paul Laport was, bij een stand van 4-3 in het voordeel van onze gastheren, nog in de weer. Hij had heel lang slecht tot verloren gestaan. Maar ook DCG laat wel eens een steekje vallen. Paul kreeg een eindspel met wat vrijpionnen: „Ik ga hem nog pakken!“. Misschien hoorde dat tot de mogelijkheden. Misschien konden we daarvoor op 4-4 komen. Een zet of tien later zag het er jammer genoeg weer anders uit. Pauls tegenstander had nog wat pionnen over, en op winst spelen kon Paul niet meer. Met een elegante manoeuvre maakte hij de partij uit op remise. Voor hemzelf een heel goed resultaat. Voor het team natuurlijk wat minder.

Zo nu heb ik Paul de schuld kunnen geven van onze nederlaag! Maar zo zat het natuurlijk niet. Als ik bijvoorbeeld zelf eens gewonnen had ... Maar zie boven. En van de punten die we behaald hebben was een halfje eigenlijk niet verdiend. Invaller Hans Kuyper speelde een degelijke partij die eigenlijk in remise had moeten eindigen en als Hans zich niet had willen opofferen voor ons team, zou hij ook remise hebben aangenomen toen hem dat werd aangeboden. Nu niet. En uiteindelijk bleek dat hij de langste adem had. Maar ook zelf vond hij het winstpunt maar niks. Remise vond hij een eerlijker uitslag. Sportief natuurlijk, maar stiekem was ik toch blij met zijn extra halfje. Het is treurig te verliezen, maar het is nog treuriger te verliezen met grote cijfers en dat is ons nu bespaard gebleven.

Ik had van te voren mijn hoop gesteld op invaller Maurice. Maar in een stand die voor een buitenstaander als ik nog wel kansen bood, geloofde Maurice er al niks meer in. Hij ziet dat soort dingen beter dan ik. In het eindspel raakte hij in een soort zeddwang. Opgegeven dus maar.

Gelukkig is er ook nog iets leuks te melden. Maar op een kleinigheid na laat ik dat

nu aan anderen over. Menno Meijer en Eric van Tuijl vertellen zelf hoe ze hebben gewonnen. Menno vind mijn verslagen van zijn resultaten te negatief. Dat is niet goed voor zijn reputatie vindt hij. En dat is het ook niet. Ik bedoel het natuurlijk niet zo kwaad. Naar mijn mening kan de reputatie van Menno niet stuk. Juist omdat ik hem beschouw als een zeer sterke speler geef ik hem graag als voorbeeld voor ons team, zowel in slechte als in goede tijden. Maar desondanks: het is beter hem zelf aan het woord te laten. Dat geldt ook voor Eric. Ik zag hem zijn partij besluiten met een fantastische aanval. Wie een cursus wil over het nuttig effect van penningen, kan heel goed bij deze partij te rade gaan.

En dan nu de kleine verrassing die de Heer dan toch nog voor ons team in petto hield. (Wie in petto in verband met de Heer te lichamelijk vindt, moet maar bedenken dat de Heer al bijna twintig eeuwen een Italiaan is. Vermoedelijk heeft Bobby (Robert) Fischer daarom ongelijk dat hij kans zou hebben tegen de Heer wanneer die met zwart tegen e4 zou antwoorden met c5. Als Italiaan kent de Heer het Siciliaans natuurlijk als zijn broekzak.)

Ter zake. Twee dagen na onze nederlaag bij DCG moest Donner aantreden tegen de Raadsheer. Winnen ze, of speelden ze zelfs maar remise, dan waren onze kansen vrijwel verkeken. Maar de Raadsheer deed zijn sportieve plicht en won met 6-2. Daardoor hebben wij nog steeds een matchpunt meer dan Donner, maar ook nog steeds iets minder bordpunten. Maar we hebben tegen alle verwachting in dus nog steeds onze kansen op behoud in eigen hand.

Wat mopper ik ook over te weinig bijstand van boven!

“SCHAAK!”

Menno Meijer

In de afgelopen nummers van Caissanieuws is mijn naam meer te lezen geweest dan in de afgelopen zes jaren tezamen. Dit komt doordat ik het eerste bord van Caissa 6 verdedig, en onze teamleider mijn partijen met belangstelling volgt. Toch kan ik mij niet aan de indruk onttrekken dat ik er in zijn verslagen wat het schaken betreffendszins bekaaid vanaf kom. In CN 370 was mijn partij aanleiding voor een verhandeling over hoe het Siciliaans *niet* gespeeld moet worden, en in nummer 373 is te lezen hoe ik, “tegen de goede gewoonte in”, mijn 26ste schaakgevende zet in stilte volbracht, waarna mijn tegenstander mijn dame sloeg in plaats van het schaak op te heffen, zich verplicht voelde met de dame het schaak op te heffen, en opgaf. Kortom, hoe ik het onverdiende punt tegen een veel sterkere speler die mij volledig (p.14) en volkomen (p.15) overspeeld had, op dubieuze wijze binnensleepte.

Over dit laatste voorval kan ik zeggen dat ik een schaakgevende zet nooit begeleid met de uitroep “Schaak”, omdat het mij zelf stoort als mijn tegenstander dit doet. Ik vind dit meer iets voor B-films waarin het bord verkeerd ligt, of iets voor Ellen ten Damme tegen Huub Stapel in een reclame-spotje. Op een serieus toernooi heb ik nog nooit een speler zijn zet horen begeleiden met de uitroep “Schaak”. Ik herinner mij ergens gelezen te hebben dat het in de 19de eeuw inderdaad de gewoonte was het schaak geven te melden, maar dat dit gebruik in de 20ste eeuw geleidelijk in onbruik is geraakt.

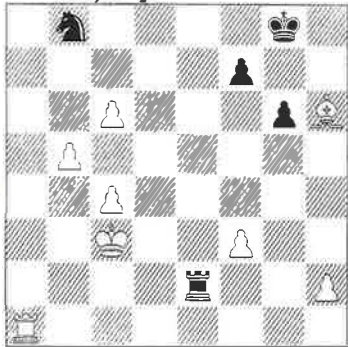
Omdat de ontstane consternatie zich in mijn tijdnood afspeelde, opperde ik een tijdsraf, maar mijn tegenstander stond erop

het schaak met zijn aangeraakte dame op te heffen, en gaf even later resoluut de partij op. Zoals u weet is de partij dan afgelopen.

Wat het Siciliaans betreft had ik u hier een spetterende winstpartij met de zwarte stukken willen laten zien, maar een dergelijke partij speelde ik de afgelopen tijd niet. Liever toon ik u een partijfragment van al wat langer geleden.

Zomercompetitie, 30 augustus 1998.

Menno Meijer - Jos Titulaer

Sinds een misrekening tussen de 15de en 20ste zet staat zwart een volle toren voor, waar wit slechts één troef voor terugkreeg: verbonden vrijpionnen op b5 en c6. Hoewel de compensatie door het winnen van de zwarte pion op b6 op de 27ste zet iets concreter is geworden, was het nog niet te laat voor 35. ... Pxc6 36. bc. Maar na

35. ... Txxh2 volgde wel 36. Ta8! Zich de onoverkomelijke moeilijkheden realiserend sloeg Jos uiteindelijk de loper op h6, om na

37. c7 Th3 38. Txb8 Txf3 39. Kb4 Tfe3 40. Td8 op te geven.

Tot slot mijn partij tegen Rob Eksteen uit de wedstrijd DCG 3 - Caissa 6. Geen spectaculaire partij, wel een instructieve partij.

1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. Lb5 a6 4. La4 Pf6 5. d4 Het Spaans gambiet. Een goed moment om van de hoofdvariant af te wij-

ken omdat het stellingbeeld volledig verandert. Draait het voor zwart in bijna alle varianten van het gesloten Spaans om het handhaven van de pion op e5, dit gambiet lokt deze pion naar d4, waarna voor wit e5 in de stelling komt.

5. .. ed 6. 0-0 Le7 7. Te1 Direct e5 kan ook, maar dan springt het paard naar e4, vanwaar het gesteund kan worden door .. d5 (ed Pxd6).

7. .. 0-0 8. e5 Pd5 Populairder dan Pe8, maar niet beter.

9. Lb3 Pb6 10. Pxd4 Pxd4 11. Dxd4 d6 12. ed Ld6 13. Lf4 Tegen Stefan Steemers speelde ik met inlassing van 10. a4 a5 13. De4, om Lc8 aan pion b7 te binden. Stefan speelde terecht toch 14. .. Ld7, en na 15. Dxb7 Dh4 16. g3 Dh5 17. Le3 Lg4 18. Pd2 Pd7 kreeg ik een Marshall-gambietachtige aanval over me heen.

Op het eerste gezicht is na 13. Lf4 een saaie stelling ontstaan, waarin helemaal niets te beleven valt. Toch heeft zwart kleine probleempjes. Wit dreigt door af te ruilen op d6 zwart op te zadelen met een isolani op de halfopen d-lijn. Na 13. ... Lxf4 14. Dxf4 verhindert de dame op f4 de ontwikkeling van de loper naar g4 en f5 en na 14. ... Ld7 15. Pc3 Lc6 16. Tad1 moet de dame wijken en komt de witte toren binnen op e7. Blijft over 14. ... Le6! 15. Lxe6 fe, waarna zwart ter compensatie van de isolani op e6 activiteit over de open f-lijn bezit. Na het gespeelde

13. ... Te8 14. Pc3 Lxf4 15. Dxf4 15. Le6 16. Lxe6 Txe6 17. Txe6 fe mist zwart de toren op f8 en verliest hij de e-pion.

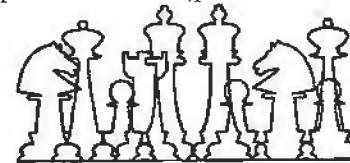
18. De4 Niet 18. Te1, omdat wit na 18. ... Pd5! 19. De4 Dd7 20. Dxe6† Dxe6 21. Txe6 Pxc3 22. bc Kf7 23. Te1-e2 Td8 niet zowel de eerste als de tweede rij kan verdedigen. Na 19. Pxd5 ed heeft zwart zijn isolani opgelost.

18. ... Dc8 19. Te1 c6 20. Dxe6† Dxe6

21. Txe6 Kf7 22. Te2 Td8 23. f3 Td7 24. Kf2 Pd5 25. Pxd5 Txd5 26. c4 Td4 27. b3 a5 28. Ke3 Td7 29. Td2 Te7† 30. Kd3 g5? 31. Te2 Td7† 32. Kc2 Kf6 Geeft de dekking van e8 op. Er dreigde Te5.

33. Te8 h5 34. Ta8 Te7 35. Kd2 Te5 Na 35. ... Td7† 36. Ke2 Te7† 37. Kf2 loopt de witte koning uit het schaak, terwijl veld e1 en e2 gedekt zijn. Na 37. ... Td7 dekt 38. Txa5 de a-pion.

36. Ta7 b5 37. Txa5 bc 38. Txe5 Kxe5 39. bc Kd4 40. c5. Zwart geeft het op; met hulp van de verste vrijpion.

WINNING WITH THE SEVENTH
(6)

Maarten Vonder

Nieuwendam - Caïssa 7 5 - 3

29.3.99 - Poule 3B, zesde ronde

Voor we aan de oefeningen van van daag beginnen, dames en heren, wil ik het even met u hebben over het principe van de retrograde. Uit het leerboekje van Lodewick herinnert u zich vast nog wel, dat retrograde 'kreeftdicht' betekent, een stijlform waarbij een gedicht van achteren naar voren gelezen kan worden. In de tweede plaats wordt het woord retrograde gebruikt in de psychologie, waarbij retrograde amnesie staat voor geheugenverlies van hetgeen voor een bepaald tijdstip heeft plaatsgevonden. Erg handig wanneer u bijvoorbeeld liever niet herinnerd wilt worden aan het eindexamen. Bij uitbreiding spreken wij van retrograde perspectief, als bij een zich naar enig beginpunt voortspoedende geschiedenis of een teruggespoelde film. Ieder van u heeft daar vast wel een voorbeeld van voorhanden, zo is het heel wel doenlijk de huidige oorlog in

Kosovo in een rechte lijn terug te voeren naar de slag tussen Slaven en Turken in 1342, een denkwijze waar Serviërs tamelijk goed in zijn, aangezien ze die slag verloren hebben, evenals vrouwen alle tussenliggende oorlogen. Enfin, de jezuïeten kunnen er ook wat van.

Leest u de vragen eerst rustig door, voor u de antwoorden in gaat vullen en kijk het blad zorgvuldig na voor u weggaat. U hebt ruim voldoende de tijd. U mag natuurlijk naar het toilet, maar levert u uw mobiele telefoons dan even in bij de surveillance.

Er zijn van die momenten dat alles wat er gebeurt, zich in retrograde perspectief lijkt af te spelen. Op dagen dat het noodlot toeslaat, denken wij onwillekeurig terug aan tijden van weleer, waarin het geluk ons toelachte en wij ons geen kwellende vragen hoefden te stellen over de kommervolle toekomst.

Zo heeft er zich in mijn hoofd een beeld vastgehaakt, een beeld van een regenachtige donkere nacht, een sombere fietstocht ergens in Amsterdam-Noord, een spookachtige tocht met een veerboot, voorafgegaan door een jachtige rit met verkeersopstoppen, verraderlijke knooppunten en wijkende straten die alle hardnekkig naar het westen leiden wanneer je naar het oosten wilt - maar laat ik niet op de zaken voortuitlopen.

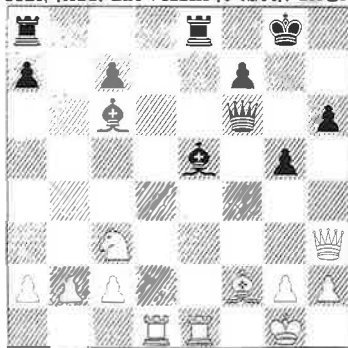
Zo zie ik een gehavende troep krijgers op een parkeerplaats staan in het holst van de nacht. Au, even tevoren uitgeroepen tot *man of the match*, is reeds verrokken zonder zijn notatie-biljet in te leveren, dat is nu weer jammer. Werf staat met de handen op het stuur ongeduldig te wachten op Tuijl die zijn fiets niet van het slot kan krijgen; in de twee strijdmakers, naast elkaar fietsend door de slechtverlichte hoofdstraat, komt tezamen een vol punt voorbij, wat zeg ik, een pluspunt. Voor Lör, die zich

ditnaal voorbeeldig van zijn taak heeft gekwet, wordt het zoet van de overwinning vergald door het bitter van een onnodige nederlaag, hij verschijnt dan ook niet op de traditionele *debriefing* in het stamhonk. De overigen van de eens zo trotse brigade spoeden zich zwijgzaam huiswaarts.

Zo zien we een reël te noemen 4-4 uitslag op het laatste moment verschrompelen tot een schamele nederlaag, nadat de **Boeienkoning** zijn tegenstander in tijdnood heeft laten ontsnappen. De **Captain** heeft zich keurig gehouden aan zijn traditie een kwartier te laat te komen, en is zo trots op dat wapenfeit, dat hij zijn halfje claimt als een plusremise, wat de nederlaag van het team bezegelt.

Zo kom ik na twee uur spelen tot de ontdekking dat ik zelf in de kuil ben gevallen die ik voor mijn opponent had gegraven, waarna mij weinig rest dan mij drijvend te houden op het wrakhout van wat er even tevoren nog uitzag als een glorieus Spaans galjoen. Een nieuwe voltrefeer rond de tijdcontrole maakte aan alle illusies een eind.

Zo herinnert men zich het vergaan van de Armada in 1588 als de dag van gisteren, leest u maar even mee, de antwoordmogelijkheden zijn a): Piet Heijn, b): Michiel de Ruijter, c): Henry Kissinger; d): luitenant-admiraal L. Kroon. Kijkt u maar even mee vanaf de 20ste zet. Wit: Mav, zwart: Mario Voorbij (nee, dat verzin je niet). **diagram 2**

Wits stukken staan flexibel en samenhangend opgesteld op bruikbare lijnen en de zwarte pionnenstructuur is een ruïne. Doe verder niets en zwart is gedwongen uit eigen beweging zijn stelling om zeep te helpen. Het enige, beperkte, probleem is het paard, dat zich nog niet in de strijd heeft kunnen mengen. Er volgt:

21. **Pe4?? Lxe4!** 22. **Txe4** (gedwongen, daar zwarts toren zich anders dwars door de witte stelling boort)

21. .. **Lxh2†** 23. **Dxh2 Txe4**, een driezetten combinatie die ik wekelijks aan mijn stap 3-jongens bijbreng. Dat gelooft u verder wel.

Gerard Mulder deed mij 's anderendaags het onuitsprekelijk genoeg de partij acht zetten te kopiëren, zodat ik mijn kunstje nog eens kon vertonen met even desastreus resultaat; maar laat ik niet op de zaken vooruitlopen.

Kuijp is dan al vreselijk opgeknoopt door een handige tacticus die de gevreesde sluipende strategie van de Panter al in de opening heeft verijdeld. Ook de **Kaak** staat recht uit de opening verloren, en naast mij laat **Steeff** zich, helaas moet ik zeggen, na een pionvoorsprong verschalken als een kind. Zo tel ik alleen aan de twee laatste borden al een anderhalf vermorst punt. Kijkt u nog maar even mee naar het eerste deel van mijn eigen potje, die partij van de **Sfinx** houdt u nog even tegoed.

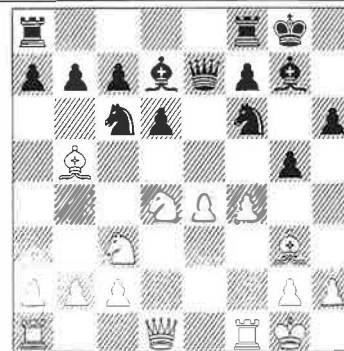
1. **e4 e5** 2. **Pf3 Pc6** 3. **Lb5 d6** 4. **d4 exd4** 5. **Pxd4 Ld7** 6. **Pc3 Pf6**

7. **Lg5** (een uit psychologisch vernuft geboren meesterzet)

7. .. **h6** 8. **Lh4 g5** 9. **Lg3 Lg7** 10. **0-0 De7** 11. **f4** (pointe van de uitgelokte verzwakking)

11. .. **0-0**. Hij durft, die Voorbij, maar ik heb al zijn manoeuvres voorzien en ga hem kielhalen zoals ik gepland heb.

diagram 1

12. **e5!?** Met een pionoffer baan ik mij rechtsreeks een weg door het centrum, in plaats van zijn verdediging uiteen te rijten met bijvoorbeeld 12. **fxg5 Pxe4** 13. **gxf6 Pxf6** 14. **hxg7 +-**, of 13. .. **Lxh6** 14. **Dg4† Dg5** met stukwinst. 12. .. **Pg4**. Heel aardig natuurlijk, met die traditionele Siegfriedswakte die wit heeft in het Spaans, maar ik heb iets klaarliggen om deze draak te verslaan.

Vraag 14: Siegfried werd in een hoornbad gedompeld om hem onkwetsbaar te maken, maar er is een blaadje aan zijn rug blijven plakken, een vergissing die hem noodlottig zal worden. Komt deze sage uit a): Die Niebelungen; b): De Ilias; c): De bruiloft van de zeven zigeuners; d): De memoires van Joris Voorhoeve? Neemt u vooral rustig de tijd, de vereiste score is 80%, geen doorhalingen en spieken wordt bestraft met een 0.

13. **Pxc6! bxc6** 14. **Lxc6!** (14. .. **Pe3** 15. **Pd5 Pxd1** 16. **Pxe7†** wint, of 15. .. **Pxd5** 16. **Lxd5 Te8** 17. **exd6** en ik zie weinig perspectief meer voor zwart) 14. .. **Lxc6** 15. **Dxg4 dxe5** 16. **fxe5 Lxe5**. Niet goed, lijkt mij, maar veel beter heeft de (Nieuwen)-dammer niet. Met enkele rustige ontwikkelingszettingen, gebruikmakend van de penning, kan ik in een ommezien mijn stelling verbeteren.

17. **Tfe1 Dc5†** 18. **Lf2 Dd6** 19. **Dh3 Tfe8** 20. **Tad1 Df6**. Tactisch voel ik mij veruit

de meerdere, nee, aan mijn zelfvertrouwen mankeert nu eens niets.

Zo heb ik de tien minuten achterstand waarmee ik aan de partij begon, inmiddels ruimschoots ingelopen. Alles loopt op rolletjes. Ik neem even de standen aan de andere borden door en schat de kansen voor het Zevende op 5-3. **Lör** lijkt zich vandaag te spiegelen aan het voorbeeld van de **Sfinx** en heeft zich likkebaardend om zijn opponent gekronkeld. **Werf** staat praktisch gewonnen, **Tuijl** staat degelijk en **Steeff** heeft ook niets te klagen.

In retrograde perspectief hebben wij deze match glansrijk gewonnen, goede vrienden. Het feit dat we met vier punten nog net niet in degradatienood verkeren, zal een kleine vertekening van het geheugen zijn, ontstaan in de tijd dat wij al onze uitwedstrijden naar onze hand zetten. Zo zie ik mij - opgehouden door een vol dagprogramma en het schrikbeeld van een dwaaltocht door grimmige buitenwijken en uit de vaart genomen veren - rammelend overkinderkopjes jagen, terug naar de kade, waar ik nog juist op tijd uit de verkeerde boot kan stappen voor hij vertrekt, terug naar een regenachtige middag, een kleine correctie van de weersvoorspelling die daags tevoren nog zoveel zomers vermaak beloofde, terug naar het laatste punt dat ik voor het team wist te veroveren, ook maar een dubieus halfje, en helemaal terug naar de tijden van weleer, toen het Zevende zich stormenderhand en in grote eendracht een weg baande naar de top. Waar zijn die tijden gebleven?

Winning with the Seventh. (*to be continued*).

Eric van Tuijl viel in voor het zesde en speelde de volgende partij:

Eric van Tuijl (Caissa 6) - F.L. Loermans (DCG 3) Analyse van Eric.

1. **e4 c5** 2. **Pf3 d6** 3. **d4 cd4**: 4. **Pd4: Pf6**

5. Pc3 a6 6. Lg5 Nu staat de Siciliaanse Najdorf met 6. Lg5 op het bord. Naar aanleiding van een partij tegen J. Franssen waarbij deze zelfde opening op het bord kwam en waarin ik roemloos ten onder ging, had ik dit de afgelopen week nog bekeken. De partij tegen Franssen ging verder met: 6. ... e6 7. f4 Le7 8. Df3 Dc7 9. 0-0-0 10. g4 Pc6 ... Het probleem is dat ik zwarts laatste twee zetten nergens tegenkom in de schaakliteratuur, althans niet in mijn schaakliteratuur. Op c6 nemen lijkt me niet goed en Pdb3 lijkt me ook geen optie. Het gevolg is dat je wanneer je het paard op d4 wilt handhaven, bij iedere eventuele actie ook nog eens rekening moet houden met afruilen op d4. Terug naar de partij:

6. ...e6 7. f4 Le7 8. Df3 Db6 De laatste zet van zwart begreep ik niet helemaal. Normaal is 8. ... Dc7. Als zwart de *'poisoned pawn'*-variant had willen spelen, had hij eigenlijk een zet eerder Db6 hebben moeten spelen, waarna wit niet meer lang kan rokeren. Het vervolg na 7. ...Db6 zou kunnen zijn: a) 8. Dd2 Db2: 9. Tb1 Da3 of: b) 8. Dd2 Db2: 9. Pb3 of: c) 8. Pb3.

9. 0-0-0 Pc6 10. Pdb3 Op c6 nemen zag ik niet zitten, vgl mijn commentaar bij de partij tegen J. Franssen, daar zwart na 10. ...bc6: een te sterk centrum krijgt en het paard op d4 koste wat het kost handhaven zag ik ook niet zitten. Dan maar eieren voor mijn geld en met tegenzin het paard naar b3 spelen. 10. ... Ld7 11. f5 zie diagram

Te snel gespeeld. Mijn idee was om zo snel mogelijk het centrum te breken, maar het gevolg van deze zet is dat ik nu 11. ...Pce5 toelaat en zwart gelijk spel krijgt, bijv.: 11. ...Pce5 12. Dg3 Pfh5 13. De3 De3: †14. Le3: ef5: 15. Pd5 Ld8 16 ef5: Lf5: 17. Le2, met geen enkel zichtbaar voordeel voor wit. Of : 11. ... Lce5 12. Dh3 0-0 13. Le2 Pfd5 14. Le7: Pde7: en wit staat mis

stand na 11. f5

schien een fractie beter. Vanuit de diagramstelling speelde zwart echter:

11. ...e5 ? Na deze zet zag ik de toekomst weer zonnig in. Ook op mijn notatie-formulier voorzag ik zwarts 11de zet van een vraagteken. Na afloop maakte iemand mij erop attent dat dit niet geoorloofd is - intimidatie van de tegenstander etc. Op dit moment had ik pas 6 minuten verbruikt, mijn tegenstander al een half uur - eerlijkheidshalve: hij was ook 13 minuten te laat binnengekomen. Nu denderde de trein voort.

12. Lf6: gf6: 12. ...Lf6: 13. Td6: Db4 14. Td1 Pd4 15. Dh5 Pb3: + 16. ab3: Lc6 17. Lc4 is ook goed voor wit

13. Pcd5 Dd8 14. Dh5 14. De3 Lf8 15. Kb1 Tac8

14. ... a5 (h6) 15. Lc4 Tf8 16. Dh7: Pb4 Hier schrok ik en mijn hartslag schoot omhoog naar 220 slagen per minuut. Maar er is eigenlijk niet veel aan de hand: wit staat nog altijd beter.

17. Kb1 na 17. Pdb4: ab4: 18. Kb1 Dc7 19. Ld5 Lc6 20. Dh5 +-

17. ...b5 18. Le2 Lc6 19. Pdc3 De pion op e4 is belangrijk, ook om het centrum op slot te houden

19. ... a4 20. Pbc1 Db6 Sterker is waarschijnlijk: 20. ...a3 21. ba3: Ta3: 22. Pb5: Ta5

zie het vervolg op pagina 17.

8 HET ACHTSTE Licht aan de horizon

Johan v.d. Klauw

De wedstrijd van ons achtstal tegen Pion 5 is na een spannende, en bij sommige van onze spelers taai tegenstand, in een 4-4 gelijk spel geëindigd. Alle spelers van ons team waren goed op tijd aanwezig, dus kon Pieter (Heimans) met de bordindeling beginnen. 't Team van Pion bestond uit 4 dames en 4 heren, wat een leuke bijkomstigheid was, omdat wij ook met dames aanwezig waren, 3 namelijk!

Mijn tegenstander, ik had bord 3, kwam een minuut of 10 te laat en had de onhebbelijkheid om zachtjes te neurien, waar ik behoorlijk nerveus van werd. Na een tijdje wees ik hem op dit storend geneurie, en of 't een wraakoefening was weet ik niet, maar zonder enige reactie stak hij daarna een sigaar op! Dus een niet zo beleefd mannetje!

Ik wil dit echter niet als excuus aanvoeren vanwege mijn verloren partij, maar 't zal toch enigszins invloed gehad hebben! Ik maakte namelijk op de 17de zet een verschrikkelijke blunder door me schaak te laten zetten, waardoor ik mijn dame kwijt raakte. Mijn stelling stond daarna zo slecht, dat ik heb opgegeven. Door een hele mooie remise van Rick Eckstein, die het eerste bord bezette, kwam er weer hoop op beter resultaat.

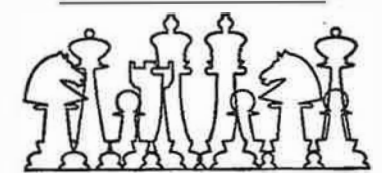
We kwamen daarna toch op verdere achterstand omdat mevr. Henna van Keulen kennelijk ook haar avond niet had, want zij verloor haar partij na in het begin gelijk op te gaan. Echter, er kwam licht aan de horizon, want 'n stralende Marjolein rekende zeer resoluut met haar tegenspeelster af! Na eerst voortdurend bedreigd te

zijn door de dame van haar tegenspeelster!

De mooiste partij vond ik wel van Josefiën aan bord 5 die naar een fraai toren-eindspel afwikkelde! Ze wist in het eindspel met haar toren zoveel pionnen af te snoepen, dat de mogelijkheid ontstond te promoveren, maar zover liet haar tegenspeelster het niet komen, en gaf op. Pieter speelde aan bord 6 een degelijke gelijk-opgaande partij, wat een remise opleverde, en zo kwam de stand op 3 - 3!

Daarna wist de heer Puyker op een fraaie manier aan bord 2 zijn partij te winnen, wat ik overigens wel van hem gewend ben. Van begin tot het eind wist hij met één pionnetje voorsprong zijn tegenstander op de knieën te krijgen. Jammer, maar na winstkansen aan 'teind van zijn partij, met paard en toren, tegen een zeer fanatieke dame, raakte de heer Wim Kraaij in diep gepeins verzonken, met als gevolg dat hij door de vlag ging, 4 - 4!

Al met al een spannende avond met een bevredigend resultaat!

het vervolg van pagina 15

23. Pc3 +-

21. a3 Pa6 22. Pcd5 Ld5: 23. Td5: Pc5 Beter is 23. ...Pc7 24. Td3 b4 25. ab4: Db4: 26. Pca2 Db7 +-

24. Dh4 Beter is: 24. Pa2 Pe4: 25. Lb5: + Kd8 26. Dh4 Ta5 (Pc5) 27. De4: Tb5:

24. ...b4 25. ab4: Db4: 26. Pa2 Db7 26. ...De4: 27. De4: Pe4: 28. Lb5†Kd8 29. Pab4 Kc7 30. Te1 Pc5 +-

27. Pc3 a3 Hier had zwart beter kunnen voortzetten. Het witte voordeel kalft aan-

zie het vervolg op pagina 19.

Leo Oomens

Het paardenspel

Mijn oproep in het vorige nummer of iemand in Caissa nog beschikte over het boekje Oom Jan leert zijn neefje schaken heeft onverwacht succes gehad. Op zijn minst twee van onze clubgenoten bleken het nog in hun bezit te hebben. Het rijmpje dat Euwe gebruikte om de paardensprongen over het hele bord te leiden, staat daardoor elders in dit nummer.

Ik heb me laten vertellen dat er meer dan een oplossing is voor die paardensprongen. In de oplossing van Euwe begint hij op veld h8, laat zijn paard springen naar g6, en uiteindelijk belanden op f7. Dat betekent natuurlijk dat hij ook voor de spiegelvariant had kunnen kiezen met een eerste sprong naar f7. Maar dan bewandelt het paard in beide oplossingen de zelfde weg, alleen gaat hij heen en weer.

Zijn er ook oplossingen mogelijk waarbij het paard een heel andere route kiest? Heel principieel maakt het niet uit of je het paard op veld a1 zou laten beginnen. Je krijgt dan dezelfde routes, maar dan echt gespiegeld. Hetzelfde geldt voor h1 en a8 als beginveld.

Toch leidt dit wel al tot een vermenigvuldiging van het aantal mogelijke oplossingen. Kun je het paard op ieder willekeurig veld laten beginnen? Natuurlijk, maar kun je dan ook een andere sprong kiezen dan Euwe vanuit dat veld laat doen met zijn rijmpje? Als dat zo is, dan wordt het aantal mogelijke oplossingen meteen heel groot. Zonder hulp van een computer zie ik geen kans daar een zinvolle uitspraak over te

doen.

Heeft iemand dit uitgezocht?

Ik kom nog even terug op de flauwe opgave van de week van vorige keer. U zag natuurlijk meteen dat er maar twee paarden op het bord kunnen staan die elkaar wederzijds zouden kunnen slaan. Dat kunnen slaan is een precisering van mijn eerdere formulering: die op een paardensprong afstand van elkaar kunnen staan. Die precisering heb ik nodig voor het volgende:

Kijk je naar de ander stukken dan geldt evenzeer als voor de paarden dat er maximaal twee stukken op het bord kunnen staan die elkaar kunnen slaan. Bij de dames en de koningen, die nu eenmaal zowel recht als diagonaal kunnen bewegen zou je kunnen denken dat ze in een clubje van vier zouden kunnen. Vier dames bijvoorbeeld op de velden a1 en a8 en op h1 en h8, staan alle vier binnen elkaars bereik. Toch is dat bedriegelijk. Stel dat er witte dames staan op a1 en h8, dan kan geen van die twee dames op het andere veld komen: daarvoor zou je die andere dame moeten slaan en daarvoor zijn dames nodig van verschillende kleur. Dat reduceert het aantal mogelijke dames weer tot twee.

Met de koningen is het nog iets anders: die kunnen nooit op een koningszet van elkaar af komen te staan, omdat er geen reglementaire zetten zijn die ze in zo'n nabije positie kan brengen.

Dit is allemaal nog steeds tamelijk flauw en daarom iets completely different. Soms zit het me heel erg mee. Klaagde ik in het vorige nummer dat ik niet wist in welk medium Tim Krabbé zijn schaakstukjes schrijft, Gert Ligterink heeft het inmiddels in zijn schaakrubriek onthult: Krabbé zit op internet. Zijn adres is: www.xs4all.nl/~timkr/chess/chess.html

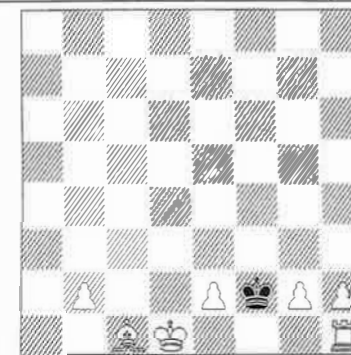
In de Volkskrant kwam er nog (op de

HET MIDDENRIE

scheiding van de regels) een streepje na de r van timkr. Ik ben er vanuit gegaan dat dat een afbreekstreepje is en er dus niet bij hoort. Ik heb het nog niet geprobeerd. Maar heel misschien hoort dat streepje er toch nog bij. Dat is dan net zoiets als die rare tilde (~) die er nu in zit. Als het adres in deze vorm niet zou deugen, dan zit het misschien in die tilde, die het gevolg zou kunnen zijn van een type/zetfout. Even proberen dus. (noot van de redactie: ik heb met succes: <http://www.xs4all.nl/~timkr/geprobeerd.>)

Nu weer iets *completely different* en al weer geen *larch* zoals bij Monty Python gebruikelijk was. Ik ben al weer heel lang geleden gestuit op een boekje van Raymond Smullyan. Rare man die van puzzeltjes houdt. Ik kom in een volgend nummer op hem terug.

Nu ter introductie een stelling die ik aan hem ontleen:

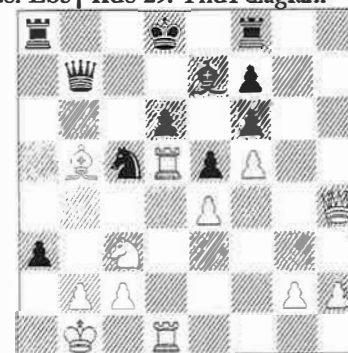

Stel dat wit aan zet is, wat was dan de laatste zet van zwart?

Van zulke puzzeltjes houdt Smullyan. Maar ook in zijn boekje dient deze opgave alleen als opwarmertje, om de lezer in de stemming te krijgen voor echt moeilijke schaakproblemen, met verdwenen koningen (waarvan we moeten raden op welk veld ze staan) en zo meer. Natuurlijk vooral voor regenachtige middagen. Maar toch. Zoals gezegd: ik kom er op terug. ♞

zienlijk af na: 27. ...Ta5 28. Dg4. Nu is 28. Lb5† onmogelijk geworden.

28. Lb5† Kd8 29. Thd1 diagram

Met deze laatste zet geef ik een groot deel van het witte voordeel weg. Zwart krijgt nu tegenkansen. Bijvoorbeeld: 29. ... ab2: 30. Kb2: Da7 31. Kc1 Da3† 32. Kd2 Db2 en het witte voordeel is eigenlijk verdampt. Vanuit de diagramstelling:

29. .. Kc7? Nu is het uit. 30. Tc5:† Kb6

na: 30. ...dc5: 31. Td7†!

31. Tc6† Ka5 Ook na 31. ... Dc6: 32. Lc6: Kc6: 33. Pcd5 is het uit.

32. De1?! T1d5 is uit, maar na deze zet is het ook mat in 8. Namelijk: 32. ...a2† 33. Ka1 Dc6: 34. Lc6: Kb6 35. Pd5† Kc6: 36. Dc3† Kb5 37. Db3† Kc6 38. Dc4† Kd7 39. Dc7† Ke8 40. De7:†

32. .. Tfc8 Nu is het mat in 4: 33. b4† Kb4: 34. Td5 a2† 35. Pa2:† Ka3 36. Td3†

33. T1d5 Tc6: 34. Lc6:†

Op dit moment pakte zwart de dame op en sloeg op b2. Ik wijs hem erop dat hij schaak staat. Iemand anders maakt hem erop attent dat hij nu verplicht is om het schaak op te heffen met zijn dame. Maar goed, het is al lang over en uit. Na nog enkele minuten als verdoofd naar het bord te hebben gestaard, geeft mijn tegenstander op. Een leuk slot van een fijne schaakavond. ♞

Schaken in Parijs

Michaël Wunnink nam in Parijs deel aan een het open schaakkampioenschap van deze stad. Hij eindigde uiteindelijk met 6½ uit 9 in de kop van het klassement. Dat leverde wat elo-punten en een bedragje op.

Analyse Michaël Wunnink

Bousmaha - Michaël Wunnink
Paris(5), 1999

Voor deze partij stond ik op 3 uit 4, deze partij was dus belangrijk voor handhaving in de top. De scherpe vergiftigde pion-variant is daarvoor een geschikt middel, maar dat dacht de witspeler natuurlijk ook!

1. e4 c5 2. Pf3 d6 3. d4 cxd4 4. Pxd4 Pf6 5. Pc3 a6 Het was een spannende belevenis om voor de eerste keer sinds jaren weer eens achter de Najdorf te zitten ...

6. Lg5 e6 7. f4 Db6 8. Dd2 Dxb2 ... vooral als je dit soort neigingen niet in bedwang kunt houden!

9. Tbl Da3 10. f5 Pc6 11. fe fe 12. Pxc6 bc 13. e5 de 14. Lxf6 gf

Dit is een van de scherpste varianten. Meestal speelt wit hier 15. Pe4 om te voorkomen dat zwart zijn dame via d6 terug naar de bewoonde wereld kan spelen. Dan heeft zwart de theoretisch belangrijke keuze tussen 15. ... Le7 en 15. ... Dxa2.

15. Le2 Als zwart nu de standaardreactie 15. ... h5 speelt, is het waarschijnlijk in wits voordeel, dat 14. Pe4 Le7 niet is toegevoegd; de druk over de diagonaal h1-a8 is groter als Pe4 niet in de weg van Lf3 staat en een zwart f5 valt Pe4 niet aan.)

15. ... Dd6! Dit is uiteraard de keerzijde van de medaille.

16. Lh5† Dit zou weleens een lichte onnauwkeurigheid kunnen zijn, want deze loper is in veel gevallen een aanvalsobject voor zwart i.v.m. een mogelijk Dh4 in de

komende verwickelingen. Beter is wellicht 16. Dc1.

16. ... Ke7 17. De3 Dd4 18. Df3 Lh6 Nu dreigt zwart niet alleen 19. ... De3 met dame-ruil en een gewonnen eindspel, maar ook 19. ... Ld2 met stuk-winst. Wits volgende zet is derhalve gedwongen, aangezien 19. Dxc6 Ld7 20. Tb7 Thc8 winnend uitpakt voor zwart.

19. Pe2(!) 19. ... De3 Het was verleidelijk om een tempo voor de verdediging van c6 te winnen en Dd2 te spelen. Ik dacht dat dit na het simpele Kf2 alleen maar ave-rechts zou werken, omdat wit dan op zijn beurt tempi kan winnen met Td1.

20. Dxc6 Ld7 21. Tb7 Wit moet nu al zijn troepen in de strijd gooien, omdat zwart anders het initiatief overneemt.

21. ... Dd2† Dit motief staat in mijn vocabulaire onder het kopje: "een tempo be-waren".

22. Kf2 Thc8 Op dit moment had wit de aanval even op een lager pitje moeten zetten en zich tevreden stellen met het meer passieve 23. Da4, waarmee wit in ieder geval de zwarte dame aan d7 bindt en Txc2 verhindert wegens 24. Td7 +-.

23. De4?

Na het uitvoeren van deze zet stormde mijn tegenstander enthousiast op zijn vrienden af met de duidelijk hoorbare mededeling: "Dame euh katre ganje!", wat na het door hem verwachte 23. ... Th8?!! een

kern van waarheid heeft.

23. ... Dxc2! Na deze rugdekking begon mijn tegenstander beteuterd naar zijn stelling te kijken. Na 24. Dxc2 Txc2 25. Td1 heeft zwart behalve 25. ... Td8 ook 25. ... Td2 tot zijn beschikking.

24. Db4† Dc5† 25. Dxc5† Txc5 26. Lf3 26. Td1 Td8 -+ of 26. ... Td5 27. Txd5 ed5 28. Lg4 Td8 -, bijv. 29. Ta7 Ke8 30. Lh5 Kf8

26. ... Td8 Wit dreigde 27. Txd7
27. Td1 f5 28. Ta7 e4 29. Lh5 Tc6 30. Pd4 Td6 31. Le2 31. Pxf5 ef 32. Txd6 Kxd6 33. Txa6 faalt op 33. ... Lc6 -+.

31. ... Lg7 32. Pb3 Txd1 33. Lxd1 Kf8 34. Lh5 34. Txa6 Lb5 en nu 35. Tb6? Lc4 36. Le2 (36. Lc2 Lxb3 -+ 37. ab Td2 en Txc2 of 37. Txb3 Td2 en Txc2 of 37. Lxb3 Ld4 en Lxb6) 36. ... Lxb3!? 37. Txb3 Td2 38. a4 Ta2 -+ of 35. Ta5 Lc4 36. Lc2 Lxb3 37. Lxb3 Td2 38. Kf1 (38. Ke3?? Lh6†) -+
34. ... f4 35. Txa6 Tc8 36. Ld1 Lc6 De loper vroeg me of ik hem op d5 wilde zetten.

37. a4 Ld5 "Dank je wel", fluisterde hij mij toe.

38. a5 Tc3 39. Tb6 Lf6

Het is natuurlijk wel gevaarlijk om in alle rust je stukken op de meest ideale velden te plaatsen, terwijl er een a-pion over het bord raast, maar het is hier wel de moeite waard.

40. a6 e3† 41. Kf1 a. 41. Ke1 Lh4 -+; b.

41. Ke2 Lc4 42. Kf3 e2 -+; c. 41. Kg1 Lxb3 42. Txb3 (42. Lxb3 Tc1 43. Ld1 Txd1†; 42. a7 Ld5 -+) 42. ... e2 43. Tb8 Kg7 44. Tb7 Kh6 45. Lxe2 Ld4 46. Kf1 Tc1 -+

41. ... Lc4† 42. Le2 42. Kg1 Lxb3 komt op hetzelfde neer als 41. Kg1.

42. ... Lxb3 43. Tb8† Kg7 44. Tb7† Kh6 45. g4 45. a7 Tc1 46. Ld1 Lc4 47. Ke1 Lc3 †

45. ... Tc1† 46. Kg2 Ld5† wit geeft op.

Twee heren dienen?

Soms kan een amateurtje een GM lelijk laten schrikken. In de volgende stelling gaf Torre (met wit) tijdens een simultaan in New York in onderstaande stelling op.

Torre meende machteloos te staan tegen de dreiging Tc1† met promotie van de d-pion. Hij zag niet dat Td8 twee dingen tegelijk moet doen: d6 dekken en g8D verhinderen. Had hij dat wel gezien dan had hij vast **1. Td6!!** gespeeld. Na 1. ... cd6 winnen de pionnen op f6 en g7, omdat d2 niet langer gedekt staat. En na **1. ... Txd6** volgt **2. g8D† Kd7 3. Df7† Kc6 4. De8† Kb6 5. De3! Kc6 (Txf6 b4) 6. Dxc5†** en f7.

Oom Jan, zijn neefje en het gedicht.

Louis van Staden

Bedankt Leo Oomen ! Zo nu en dan komt er een rimpeling in de vijver en kijk je terug in verwondering. Mijn oom was oom Henk; hij was schaakmeester en dat was voldoende voor een enorm ontzag, al was het alleen al omdat mijn vader met een speciale toon in zijn stem melding maakte van deze titel.

Voeg daarbij, dat deze oom helemaal in Zuid-Limburg woonde en dus niet meer dan éénmaal per twee jaar langskwam en de mythevorming was compleet. Gefascineerd keek ik toe, hoe de twee volwassenerde stukken bewogen, waarbij de conversatie overigens niet kwam stil te liggen, integendeel. Uiteraard won oom Henk altijd en bij elk bezoek groeide mijn bewon-

dering.

Vele jaren later had ik erfgenaam kunnen worden van zijn omvangrijke schaakbibliotheek, maar ik zag hiervan af, omdat ik op dat moment niet of nauwelijks schaakte en ik ook niet genoeg ruimte had op mijn studentenkamer.

Maar dan nu het gedicht, afkomstig uit de vijfde druk van het besproken boekje (1954, van Goor Zonen, 's Gravenhage - Djakarta).

EEN SCHAAKKAMPIOEN ?

Een jongen, die graag voetbal speelt,

Wie leren, wat ook, nooit verveelt!

Een oom, die graag een schaakje zet,

En 't Jan wil leren voor de pret!

Een vader, die maar pijpjes rookt,

En onderwijl een mop verkoopt!

Een moeder, die maar lacht naar Jan ...

Wie weet, wat daarvan worden kan!?

Oom Fritz leert zijn neefjes schaken.

Ed Leuw

Maakt de computer het schaken leuker? Of maakt hij het schaken kapot. Allebei is waar, daarvan ben ik overtuigd. Het meest treurige is ongetwijfeld het schaken tegen de computer. Zoals bekend is dat zelfs voor de wereldkampioen niet altijd aangenaam en ik denk dat de meestmodale clubspelers na een dieet van uitsluitend partijtjes tegen de computer al spoedig alle lust in het spel zouden verliezen.

Oninspirerende, onaangedane monsters zijn het, die vrijwel nooit zelf iets leuks zullen bedenken, maar wel aardige ideeën van de menselijke tegenstander op de meest banale wijze afstraffen. Schaken tegen de computer onttaardt al spoedig in vreugdeloos geschuif en het ongegeneerd terugnemen van zetten. Wie zijn passie voor het

spel niet wil verliezen kan voor het echte spelen maar beter uit de buurt blijven van deze ontmoedigende ellendelingen.

Maar diezelfde computer opent ook vergezichten die zonder zijn hulp, zeker voor de modale clubspeler, altijd verborgen zouden zijn gebleven. Wie zijn computer gebruikt als een vervoermiddel om op anders ontoegankelijke plaatsen te komen beschikt over een bron van vrijwel onuitputtelijk schaakplezier. Als secundant is hij nauwelijks te overtreffen, ijverig, secuur en objectief. Bedenk zelf iets, hoe bizar of vergezocht ook en het monster toont de feilen, de kansen en de valkuilen. Samen met de PC een op de club of een toernooi gespeelde partij analyseren is een groot en instructief genoegen.

Dat zelfde vind ik van het spelen van correspondentiepartijen per post of eigentijds per e-mail. Over dit onderwerp heerst hypocrisie van de bovenste plank. De zorg

dat door de computer het correspondentieschaak verloren gaat lijkt mij niet terecht.

Natuurlijk gebruikt (vrijwel) elke correspondentieschaker zijn computer, maar het is onzin dat het dan geen schaken meer is, net zo min als wielrennen geen krachtmeting meer is omdat daarbij een vervoermiddel wordt gebruikt. Wie tijdens dit soort schaak gemakzuchtig op zijn computer denkt te kunnen vertrouwen gaat zonder mankeren tegen de grond. Maar al te vaak heb ik dat ondervonden in de vele mailpartijtjes die ik met Jeroen H. heb gespeeld. Daarover misschien later een keer.

Het schaakprogramma Fritz5 biedt de mogelijkheid tot een geheel zelfstandige computer-analyse van de partij. Het voortgangsproces kun je op het scherm volgen. Fritz begint zijn analyse aan het einde van de partij en werkt terug naar het begin. Onderweg zie je dat hij stilstaat bij bepaalde stellingen en dat hij daarbij soms diepgaand verschillende varianten onderzoekt. Uiteindelijk komt hij tot bijbehorende evaluaties. Fritz kan daarbij ook een grafiek maken waarin de hoop, de euforie en de vertwijfeling van de spelers vaak aardig in kaart wordt gebracht.

Het grootste wonder van Fritz is echter dat hij kan praten. Op cruciale momenten geeft hij zijn oordeel in echte mensentaal. Fritz5.32 verheft zich hiermee van koude machine tot Oom Fritz die (meestal streng) zijn neefje toespreekt. Zo heb ik hem eens een partij voorgelegd waarop ik heel trots was. Na uren ploeteren dankzij een doorgebroken pionnetje op de 50ste zet op tempo een eindspel gewonnen. Thuisgekomen ging ik verheugd naar Fritz om de complimenten voor deze prestatie in ontvangst te nemen. Dat werd een ernstige teleurstelling. Over het subtiele eindspel had hij niet zoveel te melden. Wel constateerde hij dat ik op de 28ste zet op eenvoudige wijze

een toren had kunnen winnen. "Hiermee geeft wit zijn voordeel weer helemaal uit handen", bromde hij als commentaar op mijn werkelijk gespeelde zet. Fritz is soms een echte Oom. Iemand die werkelijk verstand heeft van computers zou eens moeten uitleggen hoe zo iets wonderbaars mogelijk is.

Zoals de meeste Ooms die hun schakende neefjes toespreken is Fritz het best op dreef in dubieuze partijen met veel wederzijdse blunders. In de volgende partij die ik aan Fritz voorlegde kon hij zijn hart ophalen. Oom Fritz spreekt Engels, mijn eigen tegensputtingen staan in cursief.

2 maart 1999

Maarten Vonder - Ed Leuw

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Pd2 Pf6 4. e5 White gains space.

4. .. Pfd7 5. Pgf3 c5 Nimzovich: attack the chain at its base. *Ja, zo lust ik er nog wel meer. Aan zee kan het vaak hard waaien. Of een andere algemeenheid. U zegt het maar.*

6. c3 Pc6 7. Lb5 Db6 8. Da4 a6 9. Le2 Dc7 10. Dc2 b5 (11. Pb3!?!= has some apparent merit) *En je schijnt trouwens aan zee ook heel lekker pannenkoeken te kunnen eten ... "Een klaarblijkelijke verdienste." Waaruit blijkt die dan? Na 11. .. c4 weet Fritz ook niet meer precies welke verdienste het zou moeten zijn. Zijn waardering voor de stelling schiet (terecht) onder nul. Overigens, zou je hier als mens niet denken dat wit hier bijna wel slecht moet staan? Zwart heeft allemaal ontwikkelingszetten gedaan, terwijl wit op de terugtocht is gedwongen en dus tempo's heeft verloren. Zo dacht ik er tenminste over. Ik was hier in elk geval zeer tevreden.*

11. Pg5 g6 = *Zou dit nu zijn wat de wereldkampioen tijdens het laatste Hoogovenstoernooi als een "welhaast homoseksuele zet" kwalificeerde?* (11. .. cxd4! 12. cxd4 Db6) *Daar heeft Fritz helemaal gelijk in lijkt me. Dit ziet er zeer goed uit voor zwart.*

12. Lg4 (12. Pb3!?!= should not be

overlooked.) *Alweer dat irrelevante gezet over de zelfde irrelevante zet. Leg dan uit Fritz, waarom deze zet niet moet worden vergeten.*

12. .. P**b6** = (12. ... Pdx5! 13. dxe5 Dxe5† 14. Pde4 h6) *Wat u zegt! Zwart staat overwegend.* 13. Pdf3?? -+ letting the wind out of his own sails) *Twee vraagtekens nog wel, een beetje overdreven.* (13. 0-0 = is the best option White has.) 13. ... Ld7 (13. ... h6! -+)

14. h4 (14. Pg1!? deserves consideration) 14. ... h5 (14. ... h6!?) 15. Pxf7 White is in command.) *Een dapperen misschien wel correct offer.*

15. .. Tg8 (*Als Fritz hier nou eens een paar vraagtekens achter had gezet. Dat was nog eens verstandig geweest. De eenvoudigste waarheden zijn meestal de beste. Hoe wordt een offer weerlegd? Praties, door het aan te nemen. Na de onzinnige tekstzet staat zwart verloren. Maarten speelt het vervolg doortastend. Fritz kijkt goedkeurend toe.* (15. ... Kxf7 16. Lxe6† Kg7 17. Lg5 Le7)

16. Lxh5 gxh5?+- (16. ... Kxf7!?) and Black can hope to live. 17. Pg5† Ke7 18. Lxg6 cxd4 19. cxd4 Pc4=)

17. Dh7 Tg7?? shortens the misery for Black (17. ... Lc8 18. Pd6† Lxd6 19. Dxc8† Lf8 20. dxc5 Pc4 +-)

18. Pd6† Lxd6 19. Dxc8 Le7 (19. ... Lc8 does not save the day 20. Dg6† Df7 21. Dxf7† Kxf7 22. exd6 cxd4 23. cxd4 +-)

20. Dh8† Lf8 21. Lh6! *Fritz deelt een gratis uitroepje uit. Een goede zet, daar niet van. Maar zou iemand iets anders hebben gespeeld?* leaving no more doubts. Threatening mate ... how? (21. Dxc8† is no comparison 21. ... Kd8 22. Dh8 cxd4 23. Dxf8† Le8 24. Lg5† Kd7 25. cxd4 Pc8 +-)

21. ... 0-0-0 22. Lxf8 cxd4 23. cxd4 Pa4 24. b3 (24. Tb1!?) makes it even easier for White 24. ... Pxb2 25. Txb2 Pxd4 +-)

A) 24. ... Pxd4 25. 0-0! decapitation. *De sadist!* (25. Pxd4 Dc3† 26. Ke2 Db2† 27. Pc2 Dxc2† 28. Kf1 Pc3 ±) 25. ... Pxf3† 26. gf +-;

B) 24. ... Da5† 25. Pd2 ± (25. Ke2 would have given White a clear advantage. 25. ... Pc3† 26. Ke3 Pxa2 27. Kf4 Pxd4 28. Pxd4 Dd2† 29. Kg3 +-) *Fritz heeft vast gelijk. Maar een mens is (zeker in de tijdnood waarin Maarten nu verkeerde) geen computer. Wit blijft gewonnen staan.* 25. ... Dc3 26. 0-0! keeping ahead of the opponent.

26. ... Dxd2 27. bxa4 Df4 28. axb5?? ± forfeits the advantage. *Deze vraagtekens zijn terecht. Wit geeft hier, in nijpende tijdnood, de partij uit handen. Overigens staat wit volgens de evaluatie van Fritz nog steeds beter. Fritz rekent materiaal, 4 pionnen voor de kleine kwaliteit.* (28. Lh6 and White has it in the bag. 28. ... Dxc4 29. Df6 +-)

28. ... Txf8 29. Dxc5 Pxd4 (29. ... axb5 30. Tac1 Kb7 31. g3 Dxd4 32. Tce1?)

30. Tac1† (30. bxa6 Lb5 31. Tfc1† Kd7 32. Tab1 Lxa6 33. Tc2)

30. ... Kb8 31. bxa6 Lb5 32. Tb1 Ka7 33. g3 (33. Txb5 Pxb5 34. g3 ±)

33. ... De4 34. Txb5 Pf3† *Een goede zet! Helaas begreep zwart zelf niet helemaal waarom. Zoals Fritz laat zien, 35. ... Pe1† is afdoende.* 35. Kg2?? -+ another bit of territory lost. (35. Dxf3 Txf3 36. Tb2) *Dit lijkt me echt kansloos voor wit.*

35. ... Pd4 *Hier was een vraagteken ook wel weer op zijn plaats geweest. De problemen voor zwart zijn net een beetje opgelost of hij begaat een nieuwe blunder. Wit had opnieuw voordeel kunnen krijgen door 36. f3 Fritz wijst feilloos de blunders van beide partijen aan.* (35. ... Pe1† and Black has prevailed 36. Kh3 Dg2† 37. Kg4 Tg8† 38. Dg5 De4† 39. Kh3 Txc5 40. Txe1 Dxe1 41. hxg5 Df1† 42. Kh4 Dxb5 +-)

36. Kh3? (36. f3 De2† 37. Tf2 Dxb5 ± 38. Dh7† Kxa6 39. De7 Tc8 40. Td2 +- *Hierna roept Fritz nog het een en ander. Erg belangrijke is dat niet meer. Zwart staat duidelijk beter.* 36. ... Pxb5 37. Dg4 Dxe5 38. f4 Df5 39. Dxf5 exf5 40. a4 Pc3 41. 41. ... Kxa6 *Hier werd de partij afgebroken.*

Klassiek

José Capablanca

Tony Lith

We besluiten Capa's activiteiten in St. Petersburg met een instructief moment uit de partij tegen Aljechin waarin hij laat zien hoe je een pluspion maximaal benut. We volgen de aantekeningen uit het Euwe/Prins-boek over de Cubaan. In de volgende setting speelde Capa:

31. Pe6 Lb5 Indien 31. ... Lc4 dan: 32. Pf8† Kg8 33. Dc8 Ld5 34. c4 Dc1 (anders Pd7† en Txf7), 35. Pd7† Kh7 36. Pf7† gf 37. Df5† Kg8 38. Dxd5 en zwart is gezien.

32. Dc8 Te7 32. ... La6 en het paard gaat via f8 en d7 naar c5, of 32. ... De4 33. Pd8

33. Pf8† Kg8 34. Pd7† Kh7 35. Dc5 De1 36. Df5† Kg8 Langer tegenstand bood 36. ... g6 37. Pf7† Kg7 38. Df4 etc.

37. Dxb5 Txd7 na 37. ... Dxf2 komt 38. Db8† en Pf8†, Pg6† en Pxe7

38. Te2 Dd1 39. Te8† Kh7 40. Df5† g6 41. De5 en Capa won.

Toen het gedonder in Europa begon vertrok Capa naar Zuid-Amerika en speelde daar een groot aantal partijen tegen spelers van uiteenlopend niveau. Eerst deze korte partij, gespeeld in Buenos Aires.

Enrique G. Ruiz - Capa
28.8.1914

1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. Lc4 g6 4. d3 h6 5.

Pc3 Lg7 6. Le3 d6 7. Dd2 Pe7 8. h3 f5 9. ef d5 10. Lb5 d4 11. fg de 12. Dxe3 0-0 13. Lc4† Kh8 14. 0-0-0 Pxc6 15. d4 ed 16. Txd4 Pxd4 17. Td1 c5 18. Pb5 Db6 19. Pbx4 cd 20. Txd4 Txf3 0-1

In *My Chess Career* zegt Capa dat de onervarenheid van zijn tegenstanders het mogelijk maakte stellingen te bereiken waarin de winst het veiligst te bereiken was door het offeren van een of meer stukken. Kijk naar dit voorbeeld dat zelfs het zure duo Euwe/Prins tot bewondering bracht.

J. Capablanca - L. Molina en E. Ruiz

1. f4 e5 2. e4 Lc5 3. Pf3 d6 4. Pc3 Pc6 5. Pa4 Lb6 6. Lb5 Ld7 7. Pxb6 ab 8. d3 Pe7 9. 0-0 0-0 10. f5 f6 11. Lc4† Kh8 12. a3 Le8 13. Le6 voorbereiding tegen d5

13. ... Lh5 na Lf2 zou Lx volgen en Ph4 met sterke aanval.

14. De1 De8 15. Dh4 Pd8 16. La2 Lf7 17. c4 c5 18. g4 Pg8 19. Ld2 b5 20. g5 fg 21. Pxc5 Pf6 22. Tf3 bc

23. Pxc5! Beter dan 23. Th3 h6 24. Pxf7† Pxf7 25. Lxc4 d5!

23. ... Pxc7 24. Th3 Lg8 25. Lxc4 Tf7 Indien 25. ... Pf7 dan 26. f6! g5 27. Dh5 Pd8 28. Dh6! Tf7 29. Lxc5 Df8 30. Kh1! Dxc6 31. Lxc6 Txf6 32. Tg1

26. Kh1 b5 27. Ld5 Ta7 28. Tg1 Tf6 29. Lg5 Tf7 30. b3 Df8 31. a4 ba 32. ba De8 33. a5 Pc6 34. a6 Pb4 35. Lxf6 Pxd5 36. Lxc7† Txc7 37. Txc7 Kxc7 38. Dh6† Kh8 39. Dxd6 1-0

ca

Observaties van een barkeepster uit Gambiet

Liever een groentje blijven dan een blauwtje lopen

Lydia van der Weide
(geen familie van!)

Tussen schakers en vrouwen botert het niet erg. Een meisje versieren is niet des schakers sterkste punt. Sommigen willen wel, maar weten niet hoe. Of durven niet. Anderen veinzen onverschilligheid, in veel gevallen om verlegen- en onhandigheid te verbloemen. Allen hebben wel een droeve (stille) liefde achter de rug. Er zijn uitzonderingen, natuurlijk, zelfs in Gambiet, maar die bevestigen slechts de regel.

Zodra een schaker een vrouw in het oog krijgt, komt het *beest* in hem los: de wezel. Boze stemmen halen er soms het vraagstuk omtrent de kip en het ei bij. Ze vragen zich af of de barrière tussen schakers en het vrouwvolk is ontstaan omdat de heren in kwestie door hun schaakpassie geen tijd hadden zich te verdiepen in de spelregels van het versieren, óf dat ze zich op het schaken hebben gestort omdat het met de meisjes niet zo lukte.

Deze laatste, laag bij de grondse veronderstelling is vanzelfsprekend niet waar. Edoch, de gapende afgrond tussen het vrouwelijk geslacht en een groot percentage schaakfanaten valt niet te ontkennen. Bovenstaande bewering werd op een Gambietvrijdag, in niet eens zo een donkergrijs verleden, op grappige wijze geïllustreerd.

De tamme pre-*happy hour*-sfeer werd die avond woest verscheurd door een schrik-

barend telefoontje. De beller, die onmogelijk had kunnen weten welke onthutsende gevolgen zijn telefoontje had op Bloemgracht 20, vroeg zich af of het mogelijk was om op korte termijn enige schakers over te halen schaakleraar te spelen voor een groep meiden. Hilariteit alom. Enige paniek brak uit toen bleek dat het om minstens twintig meisjes ging. Jawel, twintig meisjes van een studenten-dispuut, die van hoger hand, in het kader van de algemene ontwikkeling, maar eens iets over schaken moesten weten. En wel vanavond. Vanavond???? Vanavond!!!!!! Overleg.

Wat meesters die zich in Gambiet bevonden boden zich aarzelend aan en na enig aandringen offerden nog een paar anderen zich met gespeelde tegenzin op. Vooruit dan maar. "Ze zijn welkom" kon ik doorgeven. Het telefoontje had de avond flink in de war gestuurd. Er hing een sfeer alsof Sinterklaas elk ogenblik kon binnenstappen. Iedereen keek af en toe, natuurlijk onopvallend, met verwachtingsvolle ogen naar de deur. Een enkeling schuifelde naar de wc om zijn kapsel te fatsoeneren: een enkeling.

Na ander half uur stapten ze binnen; welgeteld drieëntwintig meisjes, opgetut en opgedoft. Ze bewogen zich wat ongemakkelijk tussen alle schaaktafels door, en bestelden, hoewel broodmager, de ene cola-light na de andere spa-rood. Slechts een minderheid waagde zich aan het bier. Verder zaten ze in grote groepen bij elkaar, deden af en toe of ze naar hun 'leraar' luisterden maar hielden zich voornamelijk met elkaar bezig.

Sommige schakers lieten zich niet kennen en speelden onverstoord door. Maar veel vaste klanten hielden zich smoezend op aan de bar. Stoere praatjes over en weer: "Doe jij de gordijnen dicht,

gooi ik de deur op slot, en jij, ja jij, kijk niet zo onnozel, schop jij de lichten uit!"

De naakte waarheid was dat haast niemand een poging tot integratie waagde. Uiteindelijk trok één iemand de stoute schoenen aan en plaatste zich bij de ronde tafel waar drie meisjes zaten. *Geshockt* door zijn eigen overmoed greep hij de dichtstbij-iggende ouwe krant en bleef aandachtig verdiept in de denk-sportpagina tot de meiden anderhalf uur later vertrokken.

De notoire *happy hour*-gangers die vlak na twaalf binnendropen bleven twijfelend op de drempel staan. Sommigen keken zelfs schichtig achter zich, alsof ze zich afvroegen of ze niet per ongeluk de foute deur hadden genomen. Ze snelden naar de bar: "Wat gebeurt hier???"

Plotseling bestond het Gambietpubliek

uit meer dan de helft vrouw; bijzonder verwarrend. Iedereen maakte een losgeslagen indruk. Eén ding stond vast: Gambiet was Gambiet niet meer, en of dit nou een positieve verandering was, daar moest men zich nog eens in alle rust over beraden. De meisjes zullen waarschijnlijk dubieuze herinneringen hebben overgehouden aan Gambiet; toen het sein tot vertrek werd gegeven wisten ze niet hoe snel ze moesten weggomen.

Achteraf kwamen de wilde verhalen. Hoe enorm leuk en grappig het was geweest. Stamgasten die pas na het vertrek van de vrouwen binnenkwamen zullen die nacht geen oog hebben dichtgedaan door het zeurende gevoel dat ze iets geweldigs waren misgelopen. Nee, het blijft gemodder. Gelukkig hebben schakers meer kaas gegeten van het veroveren van de dame in hun eigen spel. ☹

Schaakbulletin
118

Bovenstaand stukje is bijna identiek eerder geplaatst in het clubblad van Gambiet. Met bevende vingers overhandigde ik de tekst aan de redacteur, met kloppend hart wachtte ik het nieuwe nummer af. Want een beetje spotten is leuk, maar het was niet mijn bedoeling wie dan ook te kwetsen. Wonderbaarlijk genoeg was niemand gekrenkt, iedereen vond het een grappig stukje.

Wat ik grappig vond, was dat achteraf vrijwel niemand bij de invasie van de studenten-meisjes aanwezig blijkt te zijn geweest. "Ik was er die avond toevallig niet", mompelt de doorsnee Gambieter. "Nee, jij schitterde door afwezigheid", lieg ik mee, om omrust te voorkomen, zoals een brave barkeepster betaamt. Boven genoemde schaker vervalt in mijmering. 'Als ik er wel was geweest, was alles heel anders verlopen', zie ik hem dagdromen.

Ach ja. Me schaker, you Jane.

In september 1977 verscheen dit nummer van het fameuze Schaakbulletin.

SchaakboekenSchaakboeken Smullen van de Grünfeld

Robert Kikkert

Onlangs verscheen bij de nieuwe uitgeverij Gambit Publications het onorthodoxe boek *Understanding the Grünfeld* van de zeer jonge Engelse GM Jonathan Rowson. Omdat ik een beetje 'bij' wil blijven in deze opening, was dit boek voor mij verplichte kost en had ik het met Pasen te leen gekregen. Wat doe je dan als je een nieuw boek in handen hebt? Je bladert het een keer door en kijkt naar varianten waarvan je op de hoogte bent en naar wat de auteur hierover te melden heeft, zodat je snel een eerste indruk krijgt van het niveau van het boek. Deze respectloze maar zeer efficiënte methode van het bejegenen van nieuwe openingboeken door ondergetekende schaaknerd faalde jammerlijk. Wat was dit nou weer voor een boek? Veel diagrammetjes met pijlen erin die aangeven waar de stukjes naar toe kunnen. Verder in eerste instantie niet thuis te brengen headers met sprookjesachtige inhoud boven de pagina's. Is dit boek geschreven voor imbecielen? Na het lezen van de inleiding gaf ik de auteur het voordeel van de twijfel en begon ik met gemengde gevoelens - nieuwsgierigheid en plaatsvervangende schaamte - te lezen.

Het eerste niet zo gestructureerde deel van het boek legt het centrale thema van de stelling na 1. d4 Pf6! 2. c4 g6! 3. Pc3 d5! goed maar stevig pro-zwart uit (1. *Why the Grünfeld?*). Daarna twee lekker-maker-tjes waaronder de partij Byrne - Fischer met het beroemde dame-offer (2. *Appetizers*) en een - in tegenstelling tot andere boeken over de Grünfeld - uitgebreid overzicht van ongebruikelijke zijvarianten (4. *Side-Steps* en 5. *Random Monkeys*).

Het bijzondere van dit boek wordt voor het eerst duidelijk in het derde hoofdstuk van het eerste deel. Rowson legt uit dat in veel varianten van de Grünfeld, de witte d-pion een potentieel erg gevaarlijke vrijpion is en verwijst hierbij naar een aantal citaten van bekende grootmeesters waaronder Nimzowitsch en onze eigen Jan-Hein. Hij personifieert deze d-pion in het volgende stukje als volgt:

"In many lines of the Grünfeld this central pawn is unopposed and understanding how to deal with it is of paramount importance. In fact having played the Grünfeld for several years now I have developed something frighteningly close to a personal relationship with this pawn and so eventually, out of respect, I decided to give it a name. Naming chess pieces may not be to everyone's taste, but this particular foot-soldier is so omnipresent that I think that the material will be more easily digestible if we enliven this key feature a little bit. So let me introduce Delroy. You will soon be well acquainted."

Na deze introductie volgt een indrukwekkend en leerzaam stuk over deze d-pion (3. *Dealing with Delroy*), die stevast Delroy wordt genoemd. Ik kon niet helpen telkens aan iets als 'desroy' te moeten denken.

Het tweede deel gaat over de ruilvarianten van de Grünfeld met speciale aandacht voor o.a. het veld c4 (6. *The Anchor*) en het eindspel (7. *Drawn Endgames?*). Hoofdstuk 9 (*The Cake and the Cookie*) behandelt de stelling na 4. cd: Pd5: 5. e4 Pc3: 6. bc: g6 7. e4 Lg7 8. Tbl!? 0-0 9. Le2 die door hem als volgt wordt getypeerd:

"In life we learn that we cannot have a cake and eat it for the simple reason that once we have eaten it we no longer have it, except perhaps in a less picturesque form inside of ourselves. In chess it seems to me that the difficulty lies in having a cake without letting your opponent take it away from you, for then it would shurely be eaten and you wouldn't have it in any shape or form... The above lines demonstrate that white cannot have his

proverbial a nibble... However, I am about to recommend an approach which seeks to ignore the 'cake' in the centre that White sought to have with Rb1. I am willing to accept that it is now difficult for Black to eat White's central cake without choking and so this is a rare occasion where I feel that Black is best advised, at least for a few moves, to decline to fight in the centre. This is not a complete admission of defeat, however, for as White jealously guards his cake, Black can grab an important cookie."

Het vervolg 9. .. cd: 10. cd: Da5† 11. Ld2 Da2:! wordt dan ook met "Yum, Yum!" becommentarieerd. Het neusje van de zalm en een *must* voor iedereen die deze variant met wit of zwart speelt, is een uitgebreide theoretische behandeling van de mode-stelling die ontstaat na 12. 0-0 Lg4!, hoewel er natuurlijk alweer nieuwe inzichten verkregen zijn door o.a. partijen van Kramnik en Sokolov.

Deel drie behandelt varianten waarin de witte d-pion (voorlopig) stevig gedekt op d4 staat (10. *Delroy's Granite Statue*), de Db3-varianten (12. *The Eager Lady*), de Lf4-varianten (13. *Hydra*) en fianchetto-varianten (14. *The Silent Corridor*). Rowson beveelt telkens één of twee varianten aan en legt de daarbij behorende strategische kenmerken duidelijk uit. Ieder hoofdstuk krijgt z'n eigen naam en begint met een pretentieuze citaat van een filosoof, politicus, literator of andere wijsneus. De geïnteresseerde lezer moet zelf maar uitvinden hoe de naam van het hoofdstuk over de Lg5-varianten (11. *A Pint of Carlsberg*) via 'The Carlsbad Structure' en 'Carl's Bad' tot stand is gekomen en wat het citaat van Sam Stevenson "Somewhere on this globe, every ten seconds, there is a woman giving birth. to a child. She must be found and stopped." te maken heeft met de Db3-varianten. Naast de technische aspecten van de Grünfeld-verdediging (of Grünfeld-aanval!) geeft Rowson de lezer

een bepaalde psychologisch-dynamische houding t.a.v. bepaalde schaakstellingen mee, waarbij hij niet schuwt o.a. Socrates, Nietzsche, Fromm en andere filosofen aan te halen. Uit betrouwbare bron heb ik vernomen dat de manier waarop Rowson deze citaten of parafraseringen gebruikt, geen onrecht doet aan het gedachtegoed van deze heren.

Tenslotte sluit Rowson het boek af met een soort metafysische beschouwing (speciaal voor Hans de Vilder) waarin hij beweert dat de waarheid in het schaken niet bestaat. Je moet gewoon goed je best doen (en niet door je vlag gaan).

Is dit boek een hoop intellectueel gebabbel van een over het paard getild jong Oxford-studentje in de filosofie, politicologie en economie? Misschien. Enigszins - zoals de Britten dat zeggen - *over the top?* Zeker. Desalniettemin een heerlijk boek met mooi Engels dat de fantasie prikkelt en de zwartspeler het gevoel geeft dat-ie niet een potje aan het schuiven is maar een heroïsche strijd aan het leveren is tegen het kwade, machtige witte centrum. ☞

... legaliteit,
... uit het toernooi in

... Wit Kramnik-zwart Svidler,
negende ronde.

1. d2-d4 Pg8-f6 2. c2-c4 g7-g6 3. Pb1-c3 d7-d5 4. c4xd5 Pf6xd5 5. e2-e4 Pd5xc3 6. b2xc3 Lf8-g7 7. Pg1-f3 c7-c5 8. Ta1-b1 0-0 9. Lf1-e2 c5xd4 10. c3xd4 Dd8-a5+ 11. Lc1-d2 Da5xa2 Weer deze mode-variant waarin zwart met vuur speelt. 12. 0-0 Lc8-g4 13. Ld2-e3 Pb8-c6 14. d4-d5 Pc6-a5 15. Le3-g5 Lg4xf3 16. Le2xf3 Tf8-e8 17. e4-e5

Voorbeeldje uit de praktijk in de rubriek van Hans Ree. Zie voor het vervolg pagina 38.

Reisbrief (4)

Jeroen Hoogeboom

Bangkok, 10 februari 1999,

Lieve mensen,

Pakse, Laos, daar waren we, en jullie dus ook, gebleven. Waar ik op bed lag met buikkrampen en koorts, wachtend op wat mijn lichaam zou ondernemen tegen ik weet niet wat het was. Het slechtste dat je tegen buikloop kunt doen, tenzij je geen andere keus hebt, is het slikken van een pil ertegen. De pil doet de symptomen ogenblikkelijk verdwijnen, maar of en wanneer je genezen bent weet je niet. Uitzieken is de enige echte remedie. Jeanet legt buiten aan een thee-kraampje een en ander uit en krijgt gratis (oh Laos!) eengrote kan slappe thee mee. De volgende dag is de koorts gezakt naar vrhoging en we besluiten dat het zo wel genoeg is, we willen weg. Pake is nu niet direct een stadje waar je zou willen wachten totdat je een os weegt, ik weeg liever elders een ons.

Toch zie je veel buitenlanders door de straten lopen, Pakse dient zo wel als uitvalsbasis op weg naar het zuiden van Laos, als naar de grens met Thailand. We zijn hier al dermate zuidwaarts gekomen dat het nu werkelijk heet begint te worden. Ik sta maar eens op en loop naar buiten om inlichtingen in te winnen over de route die we willen volgen. Inlichtingen inwinnen klinkt mooi, maar is het moeilijkste dat er in Laos bestaat. Veel antwoorden die je krijgt kloppen gewoon niet, of kloppen op een heel speciale manier die de Laotiaan wel begrijpt maar ik niet. Ik wil nu bijvoorbeeld weten of we vanuit Pakse oostwaarts, over het zogenaamde Bolavenplateau, een cirkel naar het zuidwesten kunnen maken. De meeste mensen

zakken vanuit Pakse direct naar het zuiden af, maar zou dat niet anders kunnen, dat is dus de vraag. Omdat je Laos in toeristenbureau's werkelijk helemaal geen moer wijzer wordt (ze willen je daar wel georganiseerde reisjes verkopen, maar weten grappig genoeg helemaal niets), loop ik enkele hotelrecepties binnen, ik heb natuurlijk iemand nodig die Engels spreekt. Mijn filosofie in kwesties als deze is eenvoudig: krijg ik van drie of vier verschillende mensen hetzelfde antwoord op een vraag, dan zegt dat nog steeds geen donder, maar het is beter dan niets. Het probleem ligt hem vooral in het feit dat maar weinig Laotianen door hun eigen land reizen en van een buurprovincie vaak niet meer weten dan dat het een buurprovincie is. En er is weinig informatie over infrastructuur, is een weg nog begaanbaar of niet en, trouwens, bestaat hij eigenlijk nog wel? Er zijn dan ook in Laos nauwelijks betrouwbare kaarten te krijgen, de beste zijn nog kaarten die de Fransen ooit maakten en die je hier en daar aantreft ("geheim", staat er nog boven!), maar die zijn weer te gedetailleerd en bovendien, om het eenvoudig te houden, heet bijna geen stad meer zoals destijds. Inlichtingen inwinnen is eigenlijk iets dat je nu eenmaal automatisch doet, maar

Helal, een gratis en onvermoede levensles!

er is maar één echte manier om uit te vinden of je ergens heen kunt gaan en dat is domweg proberen om er te komen. (Helal, een gratis en onvermoede levensles!). In ieder geval, ik hoor een paar keer dat hetgeen we willen zonder problemen mogelijk is, dus wie weet, we gaan.

De volgende ochtend de bus naar Tat Loo. Tat Loo is geen stad maar is een van de plekken die door Laos is uitgeroepen tot "Eco-resort". Geen hond weet wat ze daarmee bedoelen, zij zelf ook niet, want

de term komt natuurlijk uit het duistere brein van een Westerse PR-man/vrouw. Het klinkt goed, het klinkt natuurlijk, en het klinkt zeer modern. Maar hoe dan ook, Tat Loo is paradijsje! Hutten op palen, die nu plotseling "bungalows" genoemd worden, staan naast een bescheiden waterval van de Xe Set rivier, die hier zich hier kronkelt als een kilometerslange tuinslang van bassins, rotsen en kleine stroomversnellingen. Dit is dus wederom een plaats voor de ziel. Een oude vriend van mij antwoordde, toen ik me in mijn laatste bericht afvroeg wat toch de enorme aantrekkingskracht van stromend water verklaart: "Het is daarom zo verslavend, doordat je er vergetel en levensdriftig ineen van raakt, net zoiets als de kleine dood na de copulatie." Tja. Er zijn bungalows voor de dure mensen (\$25) en er zijn bungalows voor de goedkope mensen (\$3) want ook Laotianen komen hier regelmatig. De goedkope zit vol, we liggen de eerste nacht ergens op de grond in de receptie, de manager plukt ergens wat matrassen vandaan, ze doen hier niet moeilijk.

Links en rechts van de rivier bevindt zich een plant- en bloemenrijke jungle. Overal zie je Bougainville in volle bloei staan, mijn God!, zoveel Bougainville op één plaats heb ik nog nooit gezien! Wit, violet, rose, vuurrood, de Bougainville is eigenlijk het sterkste anti-depressivum dat maar mogelijk is. 's Avonds strekt zich boven Tat Loo weer een gigantische, schitterende sterrenhemel uit. Ik heb telkens een meningsverschil met Jeanet, die beweert dat ze de Grote Beer ergens recht boven haar hoofd herkent. Maar volgens mij zijn we te zuidelijk om de Grote Beer überhaupt nog te kunnen zien, en dan toch zeker niet recht boven je hoofd zoals in Nederland! Ik ben vergeten mijn Grote Sterrenboek mee te nemen, weet iemand van jullie raad? Trouwens, de

hoeveelheid sterren die je ziet is zo absurd groot, dat je in elke windrichting moeiteloos tien Grote Beren kunt samenstellen. En dan nog iets: de maansikkel, die bij ons recht op staat, ligt hier plat, als een banaan op zijn rug, nog zo'n fenomeen. Hoe moeten kinderen in zo'n liggende sikkel nu een lachend gezicht ontdekken en waarom is het eigenlijk zo?

Maag langzaam weer in orde, ik eet soep. De volgende dag lopen we met een gids de jungle in. Urenlang de een brandende zon boven je kop, we zijn er al aan gewend geraakt. En weer zou ik willen dat ik wat meer een botanicus was, want we banen ons een weg door een overvloed van de gekste bomen en planten, waarvan ik er niet één ken. Op een gegeven moment zie ik bijvoorbeeld een plant met bladeren van paars fluweel, het spijt me wel, maar zoiets bestaat kennelijk. Omdat fluweel nu eenmaal, zoals het mooiste vrouwenlichaam, uitnodigt om aangeraakt te worden, wil ik het blad vastpakken. Goed dat gids er is! Hij spreekt geen woord Engels maar maakt duidelijk dat wanneer ik dat gedaan had, een brandende en gevlekte huid daarvan het gevolg was geweest! "Femme fatale" doop ik de plant; het heeft immers ook zo zijn voordelen om geen botanicus te zijn.

We komen aan bij een dorpje, midden in de jungle. Hier wonen de zuidelijke, zeer primitieve, stammen. Woningen met blad-gevlochten muren staan op palen in een cirkel rond een sacrale plek waarop een open houten gebouwtje gebouwd is. Hierin worden tijdens jaarlijkse rituelen enkele buffels aan de aardgeesten geofferd, met speren worden ze dusdanig verwond dat ze doodbloeden. De stammen in Zuid-Laos zijn dan ook natuurlijk geen Boeddhisten, het zijn animisten en sjamanisten, ik zou zeggen, zoek zelf maar eens op wat dat precies inhoudt. Ik ben reisverslaggever,

geen reisleader!

Ik zie dat alle woningen zonder een enkele spijker zijn gebouwd, het zijn waarschijnlijk Eco-woningen. Hoe primitief het hier is blijkt al direct uit het feit dat het nemen van foto's uit den boze is. Zelfs het vragen van toestemming daartoe levert een uiterst aggressief "nee!" op. Ik moet zeggen mij bevalt dat allemaal wel. Zelf heb ik nooit een camera mee op reis en ik heb iets tegen mensen die primitieve dorpelingen zo graag en zo nodig te moeten fotograferen, het liefst met hun eigen smoel erbij. ("Kijk, dat ben ik, en dat is nou primitieve een dorpeling!") Er zijn in Laos fotoboeken genoeg te krijgen, met foto's van een duizend maal betere kwaliteit dan de rommel van de doorsnee-toerist. Wanneer ik in zo'n dorpje woonde zou ik jaarlijks, omdat ik dan toch bezig ben, samen met een paar buffels ook een paar foto-toeristen aan de aardgeesten offeren. Kunnen ze die ook eens fotograferen.

Nee, het dorpje waar we nu zijn is dermate klein en primitief dat het al een wonder is dat we er onuitgenodigd kunnen komen. Ook daarom is de gids er, hij spreekt hun taal. We lopen verder de jungle door en komen bij een soortgelijk dorp, nu wat groter. Hier zien we plotseling werkelijk de prachtigste bontgekleurde kippen rondscharen, wie had dat gedacht!, een mooie kip!, ook dat bestaat kennelijk. En het wemelt hier van de hangbuikzwijnen die vrij rondlopen. Kinderen zitten af en toe achter ze aan en jagen ze op. Af en toe komt een hele hangbuikzwijnfamilie voorbijgeknort, vader, moeder en vier of vier kleintjes, hmm, lekker!, zou een zekere Micha Leuw zeggen. In de hitte van de middag hangen we wat rond in de schaduw van een hutje. Een man stampt de rijst met een knuppel in een houten bak, zijn vrouw stampt af en toe mee en zeeft het

vervolgens. Kippen eten de vliesjes op. Ongepelde rijst kennen ze in Azië niet, het is eigenlijk te verschrikkelijk voor woorden, want ondervoeding kennen ze wel degelijk.

Een lange tocht terug naar de waterval van Tat Loo. Helemaal in orde ben ik kennelijk nog niet, want ik voel me uitgeput van het lange lopen. De volgende dag lig ik op de rotsen tussen de waterbassins naar het stromende water te luisteren en wat te rusten. Ik hoor een steeds luider wordend geritsel in het struikgewas naast me, kijk op en zie een grote rat uit een spleet in de rots waarop ik lig naar boven rennen. Wat bezielt dat beest nu weer, denk ik, om zo mijn rust een beetje te lopen verstoren en ik kijk geërgerd de spleet in om te zien of er soms nog meer komen. Precies op dat moment steekt een grote slang zijn kop naar boven! Verbluft kijken we elkaar aan. Ik schrik niet eens echt, maar deins instinktief terug. De slang doet het hetzelfde, shit, geen rat vandaag. Tja, de wereld in deze jungle delen we met de flora en de fauna, het is sowieso meer de hunne dan de onze.

's Avonds ontmoeten we een oude Amerikaanse professor, gespecialiseerd in Azië. Hij gaf eerder die avond aan een groepje mensen een kleine verhandeling over het Boeddhisme en de vreemde manier waarop het zich over Azië verspreidde. (Begon 500 voor Christus met de geboorte van de Boeddha in Noord-India, verdween volkomen naar China, kwam weer terug naar India, onderging veel invloeden van het Hinduïsme en vertrok naar geheel Zuid-Oost Azië, inclusief Japan. In elk land waar het kwam werd er wel iets aan toegevoegd of afgehaald. Daarom zijn er zijn er zoveel verschillende soorten van het Boeddhisme. Af en toe valt er geen touw meer aan vast te knopen wie nu wat gelooft. De vijf

hoofdgeboden van het Boeddhisme zijn simpel: niet moorden, niet stelen, niet liegen, geen gekke seksuele dingen en geen alcohol. Ik heb gevoel dat ik daar goed in zou passen, misschien op een enkele kleinigheid na. Zou ik, met andere woorden, eigenlijk niet een Boeddhist moeten worden? Eerlijk gezegd vraag ik me dat telkens af wanneer ik in een of ander land tegen een of ander geloof aanloop, maar het Boeddhisme heeft toch wel een grote aantrekkingskracht op me. Het is trouwens helemaal geen geloof, het is meer een levenswijze, dus je zou met een beetje fantasie best een heel goede boeddhistische Christen of een christelijke Boeddhist kunnen zijn, die twee bijten elkaar totaal niet. Kunnen elkaar heel goed pruimen. Dan zijn er nog een paar gekke geboden, zoals na de middag niet eten, witte kleren dragen en niet in een hoog of groot bed slapen, maar dat lijkt me allemaal maar nutteloze onzin.

De basis van het Boeddhisme is de puurheid en het bewustzijn. Puurheid in gedrag en bewustzijn van het huidige, het presente. Dit alles verkrijgt je alleen door intensieve meditatie en juist dat maakt dit geloof zo aantrekkelijk. Je wordt dus niet, mochten jullie dat denken, 's ochtends wakker en bent plotseling puur in gedachte, woord en daad, en hebt zomaar overal een bewustzijn voor, nee, voor niks gaat de zon op, zeker in de tropen. De bedoeling van dit alles is dat je een beter mens wordt in plaats van een slechter en wie wil dat nu niet? Persoonlijk ben ik in mijn leven nog geen seconde tevreden over mijzelf geweest (hetgeen het Boeddhisme overigens weer in mij zou prijzen, dus dat zit al goed), dus ik wil best eens in een andere richting geduwd worden. Zo zit dat dus allemaal.

Doordat we in Laos bijna geheel van het wereldnieuws verstoken zijn (wonderlijk

hoe snel hoe weinig je dat nog iets kan schelen!), vraag ik de prof naar Indonesië, misschien wil ik daar wel heen. Hij zegt, wacht nog een jaar. Hmm, ik weet het niet.

We verlaten Tat Loo en moeten twee kilometer lopen voor de bushalte naar Sekong, we beginnen aan onze cirkel. Dan gaat het mis. Jeanet wordt omringd door kinderen, ziet niet goed waar ze loopt en verzwikt haar enkel in een kuil. Ik snel terug naar de receptie, haal ijs, snel weer terug, maar de zwelling is al te flink. Ze kan deze dag zeker niet meer lopen, laat staan vertrekken en met Jeanet op mijn rug loop ik de weg terug naar de bungalows, Mirjam draagt dubbele bagage. We besluiten te af te wachten hoe haar voet de volgende dag zijn zal, misschien valt het mee. Kan ze dan nog niet lopen dan trekken Mirjam en ik alleen verder, Jeanet kun je met een gerust hart in een klein paradijs achterlaten!

Aldus geschiedt. Een dag later kan ze nog steeds niet lopen en we spreken af elkaar een week later, wanneer we Laos uit moeten zijn, in Pakse weer te ontmoeten. Vanuit Tat Loo is het voor haar heel eenvoudig een lift van de dure buitenlanders te krijgen, dus in Pakse komt ze zeker.

De bus naar Sekong. Mirjam en ik zijn in plotseling gezelschap van Sabine (Duitsland) en Megan (Australië), die de dag daarvoor gevraagd hadden om met ons mee te mogen reizen, ze willen dezelfde route proberen als wij maar zien er tegenop het alleen te doen. In plaats van met twee vrouwen reis ik er nu met drie, de dingen worden eerder gekker dan normaler. Misschien wordt het waratje wel tijd dat ik eens alleen verder ga!

Na een ruige tocht in een bus die zo vol is dat Sabine en Megan op het dak krui- pen, wat weer zo zijn eigen bezwaren heeft, komen we in Sekong aan. In Sekong stroomt de rivier Se Kong. Sekong werd

tien jaar geleden uitgeroepen tot de hoofdstad van de provincie Sekong. (Ja, met namen doen ze hier niet moei-lijk!) Alleen stonden er toen in Sekong (het stadje) nog slechts een paar hutjes! In allerijl werden er twee straten aangelegd en enkele regeringsgebouwen en een klein vierkant meertje. In dat meertje liggen de hele dag buffels, tegen de warmte. Er is één hotel en er zijn drie restaurantjes. Een bizarre plaats om te zijn. De hitte slaat nu als een golf om ons heen. Gevieren lopen we naar de rivier, een wandeling van een half uur, maar zonder water gaat zo'n tochtje nauwelijks nog, donder en bliksem, we zijn nu echt in de sub-tropisch gebied! Bij de rivier onderhandelen Sabine en ik met een man die een bootje heeft, we willen met hem de Se Kong afzakken naar Attapeu, een dag varen. Zijn bootje is niet meer dan een uitgeholde boomstam met een wat opgehoogde boord en een motortje erachter. We worden het niet eens over de prijs, hij spreekt geen Engels, en ik besluit om veel later in de middag terug te komen, in plaats van in de brandende zon een beetje in het Laotiaans te staan soebatten.

Terug in het hotel drink ik koffie en eten de vrouwen het een of ander. Dan komt er een typische Laos-grap. Bij het afrekenen duwen ze ons plotseling een heel ander menu onder de neus, waarop de prijzen veel hoger staan aangegeven dan op het eerste. Ja, leggen ze uit, dat eerdere menu was uit 1995 en dit hier is het nieuwste van 1999! Ik vertel dit eigenlijk om de volgende reden. De anderen, eigenlijk vooral de Duitse Sabine, worden woedend en piekeren er niet over de hogere prijs te betalen. Ze leggen geld neer en lopen gewoon weg, zoals het een doorgewinterde wereldreiziger betaamt, want, nee, die hoeft je niets meer wijs te maken! Laat hem niet lachen!

Maar ik heb een ander gevoel, na drie weken Laos. Ik geloof werkelijk dat ze woede en alle opwinding niet begrijpen. Sowieso is het voor de Laotiaan heel ongebruikelijk zijn woede openlijk te tonen, dat staat namelijk gelijk aan gezichtsverlies.

Ik denk eigenlijk dat de menu-kwestie voor hen heel simpel was: wat maakt het nou uit wat voor menu je zag, je betaalt toch gewoon de huidige prijs? Waarom zou je dat weigeren? Moeten we dan soms elk jaar een hele stapel nieuwe menu's maken, in plaats van maar één? Dat kost alleen maar geld! De logica hiervan lijkt grotesk, maar dat is het alleen naar onze eigen maatstaven. Ach!, ik ben ervan overtuigd dat ze geen flauw idee hadden waar iedereen zich zo over opwond. Ik heb in Laos nog nooit het gevoel gehad opgelicht te zijn, ik onderhandel altijd wel wat over de prijs, maar bij lange na niet zoveel als we dat in Vietnam, over letterlijk alles, moesten doen. De Vietnamees vraagt domweg altijd het dubbele, de Laotiaan komt (nog) nauwelijks op die gedachte. Hij is in zakelijk opzicht veruit de mindere van zijn gehaide en door de wol geverfde buurman. En dan nog iets: in datzelfde hotel, dat als enige in de stad natuurlijk te duur is, duiken we om de kosten te drukken met zijn vieren in een tweepersoonskamer en vragen om de prijs ervan desondanks niet te verhogen. De manager zegt eerst nee, dan een tijd niks, en dan ja. De Laotiaan is flexibel, hoewel nog nauwelijks gewend aan de grillen en maffe wensen van de buitenlander. Het is een buitengewoon warm en gevoelig volk, laat ik dat eens hardop zeggen, waarom niet.

Laat in de middag onderhandel ik verder met de bootmensen, er zijn er nu heel wat meer. Vrouwen wassen zich in de rivier, natuurlijk helemaal gekleed, zoals dat de gewoonte is. Goedkoper krijg ik de tocht niet, maar we krijgen nu wel twee bootjes

in plaats van één. Vroeg in de morgen varen we weg. Rechts van ons worden we voortdurend begeleid door het gebergte van het plateau dat als een geweldige muur met de rivier meedraait. Links is de jungle. De rivier is niet breed maar wel grillig, je moet hem kennen, telkens banen we ons een weg door kleine stroomversnellingen, het water slaat af en toe naar binnen, Mirjam hoost. Juist onder de waterspiegel bevinden zich verborgen rotspartijen. In het regenseizoen is deze Se Kong nauwelijks te bevaren. Het is een verademing om na al onze busreizen nu eens in een bootje te liggen en de oevers langzaam voorbij te zien glijden! De zon is heet, maar er komt veel koelte vanaf het water.

Laat in de middag komen we in Attapeu aan. Een klein stadje, hoofdstad van de provincie Attapeu. Elektriciteit is er alleen 's avonds van 19.00 tot 22.30 uur. Wanneer er de volgende dag ergens thee drink, maak ik iets moois mee, een maf incidentje: er komt een kip het zaakje binnengelopen, op zoek naar iets eetbaars, noch niets bijzonders. De vrouw wil dat natuurlijk niet, meestal klappen ze in hun handen of vegen hem weg met een bezem. Maar de vrouw die hier staat geeft het beest ijskoud een harde rap, weg jij! Ik wil daar net iets van zeggen, wanneer de kip plotseling terugkomt en zonder enige waarschuwing de vrouw aanvalt! Ze fladdert zo'n vijftig centimeter boven de grond met uitgestrekte poten en een geweldig gekrakeel op de vrouw af. Die deinst terug en vlucht naar buiten. Ze durft niet meer naar binnen en wacht tot de kip mopperend wegloupt. Nou ja! Dat je zoiets, op mijn leeftijd, nog mag meemaken! Dat is genade.

Het verdere plan was dus om de cirkel te voltooiën naar het zuid-westen. We zoeken uit of er een bus gaat naar Highway 13, dat was ons namelijk beloofd. Over-

gens duidt het begrip Highway zo of zoveel er hier alleen maar op dat er iets van een verbinding is, het zegt over de weg zelf niets. Maar er gaat geen bus naar Highway 13. Niemand kan ons uitleggen waarom niet. Op de kaart staat wel degelijk een weg aangegeven, dat is namelijk Highway 18 die aansluit op Highway 13! Is dat hele ding verdwenen of zo?, kun je iemand vragen, maar dat heeft geen enkele zin. Je krijgt als antwoord: er gaat gewoon geen bus en daarmee uit, waarom wil iemand eigenlijk weten waarom niet, zie je de Laotiaan dan denken. Daar valt niets tegen in te brengen. We nemen eenvoudig de bus terug naar Pakse, onze cirkel is halverwege gestuit. Eenvoudig? Ik zei het al, we hebben in Laos eigenlijk teveel gereisd, ik krijg genoeg van bussen. Volgepakt nog een uur wachten tot het vertrek, er proppen zich namelijk altijd nog wel mensen naar binnen of het dak op. Dat dak ligt vol met alle mogelijke toestanden, tot dieren aan toe. Bussen worden niet alleen voor gewoon transport maar ook voor goederenvervoer gebruikt, alles mag mee. Telkens staat er wel iemand langs de kant de weg die met een hoop rommel mee wil. In- en uitladen kost veel tijd. Meestal klim ik dan uit het raam (de enige weg om de bus nog te kunnen verlaten), loop wat rond en klim weer naar binnen, knoop een doek om kop tegen het stof en daar gaan we weer. Soms niet sneller dan 20 of 30 km per uur wegens de enorme gaten die er in de weg zitten. Nee, bedenk ik, ik ben uitgebust in Laos.

Eenmaal weer in Pakse nemen Mirjam en ik de passagiersboot over de Mekong naar Champasak. Willen naar de beroemde Wat Phu. Volgens iedereen vertrekt de boot om 07.00 uur, maar zo gek zijn we niet meer. Tegen achten komen we aan en wachten toch nog tot half tien voordat we vertrek-

ken, niemand kan noch een vin verroeren, ik begin er genoeg van te krijgen. Aha!, tijd voor een kleine rustperiode, straks ergens in Thailand. Dat reizen van ons is feitelijk hard werken, jelui denkt natuurlijk, ach, die rommelen daar wat in de rondte, maar zo is het niet. Het genot dat we van het reizen ondervinden, is dan ook hetzelfde genot als dat hard werken kan opleveren.

De Wat Phu, de laatste grote trekpleister in Laos, is een tempel uit de zesde eeuw, waar nog net genoeg van over is om te kunnen zien hoe het was. Het is een geweldig tempelcomplex dat twee pendanten kent, één in Cambodja en één in Thailand. Let wel: dit zijn natuurlijk geen boeddhistische tempels, ze stammen uit de Khmer-tijd. Ze tonen een grote invloed vanuit het hindoeïsme, je ziet nog vele reliëfs met voorstellingen van Indiase mythen en sagen. Het gehele complex is tegen een bergghelling aangebouwd en bestaat uit vier opeenvolgende niveaus, oplopend in hoogte en heiligheid. Het mag dan zo zijn dat deze tempel een trekpleister is, in Laos betekent dat nog niet dat er hordes' tourists op af komen, want die hordes' zijn er eenvoudig niet. Je bent eigenlijk altijd maar met een handjevol mensen op dergelijke plaatsen. (Stel je dat eens voor bij de pyramides van Gizeh!)

De Wat Phu is zo'n plaats waar de oudheid nog bijna tastbaar aanwezig is, sommige plaatsen hebben dat en andere niet, ik weet niet waarom dat verschil er is. Misschien alleen voor mij. Hier verplaatst je je moeiteloos terug in de tijd en ziet de processies en heilige rituelen zich bijna letterlijk afspelen. Ik klim helemaal omhoog, Mirjam ziet daar vanwege de hitte van af. Ik krijg er bijna spijt van: telkens wanneer ik een enorm aantal treden ben opgelopen die ik tot mijn stomme verbazing dat daarachter een nog veel groter aantal treden

begint! En zo geweldig zijn die treden natuurlijk niet meer, door mos uit elkaar getrokken of er juist door gebonden. Ik kom boven. Daar helemaal bovenaan bevindt zich niet alleen het kleinste, maar heiligste, tempeltje, maar tevens heb je er een adembenemend uitzicht over de uitgestrekte vlakke van de Mekongvallei. Er is een piepkleine bron die de berg uitstroomt en 14 eeuwen geleden als heilig water werd beschouwd, en nog steeds, de Loatianen zijn ervan overtuigd dat je een wens mag doen wanneer het water je over de handen loopt. Ik ben niet gek, dus ik doe dat ook! Mijn wens wordt hier niet geboekstaafd, ik vind, ik lul al open genoeg in deze reisverslagies en een teveel aan openhartigheid kan nooit goed zijn.

Vanuit Champasak de boot terug naar Pakse. Omdat er in Laos nog wonderen plaatsvinden, gebeurt er het volgende. We lopen naar de rivier en een kerel vraagt ons of naar Pakse willen. Ja, willen we. Ok, zegt hij, daar ligt mijn boot. We kijken, er zit nog helemaal niemand in! Dat betekent uren wachten. We stappen alvast in, hij stapt in, slaat de motor aan en vaart gewoon weg!! Bezorgd loop ik naar varen, zo goed is mijn Laotiaans nu ook weer niet, ik heb toch niet per ongeluk de hele boot gekocht? Ik vraag hem nog eens tweemaal naar de prijs, schrijf het zelfs een keer op, maar alles blijkt in orde. Het is niet te geloven!

Oh Laos, blijf zoals je bent, en wordt nooit een toeristenland, nooit, maar dan ook nooit!

We zijn weer in Pakse. De volgende dag arriveert Jeanet, ze loopt weer redelijk maar is voorzichtig. Een dag later passeren we de grens met Thailand. Wonderlijk hoe sommige landen direct al aan de grens met elkaar verschillen. Langzaam zien we de bergen van Laos in de verte verdwijnen wanneer het vlakke Thailand binnentreden.

Een afscheid?, ik weet het niet, ik kom hier misschien terug.

Op een prachtig geasfalteerde weg, met straatverlichting (!), rijden we over Thailandse wegen naar Obou Ratchaithani, een paar uur verderop. De bus is uiterst comfortabel, Thailand is rijk. Het doet me gek genoeg niets. Alles is weer in overvloed en moeiteloos te krijgen, ik word er niet warm of koud van.

In Obou, zoals het genoemd wordt, ontmoeten we Joost weer, zoals afgesproken. Iedereen maakt nu verschillende plannen. Ik ga waarschijnlijk met Mirjam naar Burma en vlieg daarna naar huis. Of nog niet, natuurlijk. J. & J. weten nog niet zo goed wat ze doen. Indonesië of de Filipijnen. Of Maleisië.

's Avonds loop ik de stad in. Ik loop ergens naar binnen, in een soort halfgare nachtclub, alles is er weer. Ik bemoei me daar met iets dat me strikt genomen niet aangaat, maar dat me juist nog véél strikter genomen wel degelijk aangaat. Je draait je niet altijd om wanneer iemand slecht behandeld wordt. Ik zeg er wat van en krijg meteen een dreun op mijn ogen. Ik geef een dreun terug en plotseling wemelt het van de Thais om ons heen. Ik word als door een onzichtbare hand het gewoel uitgetrokken door een rickshaw-driver, hij zet me in zijn karretje en rijdt er als een gek vandoor. Zonder twijfel het beste dat hij had kunnen doen. En zonder twijfel een goed mens.

Hmm, een hardhandige terugkeer in de beschaving. Obou is mijn stad niet. Ik neem met Mirjam twee dagen later de vroege trein regelrecht naar Bangkok. Vandaaruit vluchten we naar de kust en nemen de boot naar het eiland Kho Samet, het eiland waar Mirjam met Jeanet de reis begon. Het eiland is mooi, maar blijkt zich te hebben ontwikkeld tot paradijs voor de zon-zuip-

neuk-liefhebbers. Vette Duitsers waggelen er met ranke Thai-meisjes trots in de rondte, ze huren ze per week. Ik weet: Kho Samet is mijn eiland niet, en Thailand is mijn land niet.

De drie dagen dat we op het eiland zijn lees in het boek dat ik in Bangkok kocht, *The Voice of Hope*. Het bestaat uit verzamelde interviews die Alan Clements in 1995 hield met Aung San Suu Kyi, de Nobelprijswinnares voor de vrede uit 1991. Ik neem aan dat jullie haar wel kennen. Ik wil graag naar Burma, maar niet als onwetende. Wat zij zegt maakt een diepe indruk op me. De kracht die van deze vrouw uitgaat, en van haar medestrijders, voor democratische rechten in Burma is ongelooflijk. Sommige dingen die zij zegt over mensen in het algemeen en over de Burmezen in het bijzonder, kan ik ook mijzelf ter harte nemen! De leiders van haar partij, de NLD, zijn eenvoudigweg niet te breken, je kunt ze tien jaar lang opsluiten maar ze komen sterker de gevangenis uit dan dat ze erin gingen. Hier zie je de geweldige geestkracht die het Boeddhisme kan oproepen. Eén van de leiders van de NLD die na tien jaar eenzame (!) opsluiting werd vrijgelaten, antwoordde op de vraag of hij niet bang was voor een nieuwe arrestatie doordat hij de junta ogenblikkelijk weer had aangevallen: *"Freedom is not something for them to give to me or take from me."*

Moet je zo'n land eigenlijk wel bezoeken, alleen de grootste stommeling zal zich die vraag niet stellen. Gelukkig wordt het Suu Kyi gevraagd. Zij zegt: wie een echte belangstelling voor Burma en zijn cultuur koestert moet komen. Wie alleen maar naar een ver land wil en niets weet over onze situatie hier kan beter thuisblijven. De komers vragen we op geen enkele manier de junta te steunen. Slaap, eet en reis goed-

koop, je steunt er de bevolking mee. Goed, dat doen we vanzelf altijd al zo, ik vind dat we kunnen gaan en Mirjam vindt dat we kunnen gaan. Dus we gaan.

De derde dag op Kho Samet rond ik dit verslag over Laos af en gaan terug naar Bangkok om de vlucht naar Rangoon te regelen. Daar lopen we Joost en Jeanet tegen het lijf, niet toevallig, we e-mailen ons naar elkaar toe. Ze gaan naar de Philippijnen en vliegen al dezelfde nacht weg.

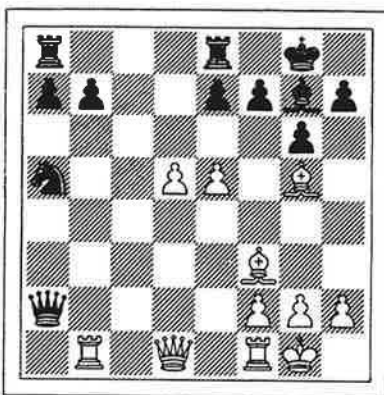
Op het moment is Mirjam tickets aan het kopen, ik zit deze zin en onzin te tikken, waar natuurlijk nauwelijks iemand interesse in heeft maar dat toch geschreven wordt. We verheugen ons zeer op Burma, het is het meest pure Aziatische land dat er nog is. Ironischerwijs hebben we dat aan de junta te danken, die Burma decennia lang van de buitenwereld afgesloten hielden. Niets is gekker dan het leven.

We blijven er één of twee maanden. De eenentwintig generaals van de junta zijn dan misschien bijna knettergek (ze lieten bankbiljetten drukken van 45 en 90 Kyatt omdat ze plotseling dachten dat het getal 9 een geluksgetal was en 45 en 90 zijn niet alleen veelvoud van 9 maar vormen afzonderlijk bij zichzelf opgeteld ook nog eens 9), ik bedoel, ze zijn dus gek, maar toch niet ZO gek dat ze Internet in Burma zouden toestaan. Daarom een radiostilte van een 30 of 60 dagen!

In de tussentijd, maak het goed, verdorie, mediteer trouw elke ochtend, en leef niet gisteren of morgen, maar vandaag.

Jullie Jeroen.

Vervolg van pagina 28.

Een mooie zet, gebaseerd op de onveilige positie van zwarts paard en dame. Na 17...Lxe5 geeft *Schachwoche* 18. d6 exd6 (18...Lxd6 19. Tal kost een stuk) 19. Ld5 Da3 20. Ld2 Pc6 (of 20...Dc5 21. Df3 Te7 22. Tfcl met stukwinst) 21. Txb7 Tec8 22. Txf7 Kh8 23. Dg4 17...Pa5-c4 18. d5-d6 Pc4xe5 19. Lf3-d5 Da2-a3 20. Lg5xe7 Lg7-f8 Een uit nood geboren kwaliteitsoffer dat niet helpt. 21. Ld5xb7 Lf8xe7 Of 21...Tab8 22.d7 22. Lb7xa8 Le7xd6 23. La8-d5 Te8-e7 24. Kg1-h1 h7-h5 25. h2-h3 Kg8-g7 26. Dd1-d2 Ld6-c7 27. Tb1-d1 Pe5-d7 Maakt het makkelijker voor wit. 28. Ld5xf7 Hierna gaat alles vanzelf. 28...Te7xf7 29. Dd2xd7 Tf7xd7 30. Td1xd7+ Kg7-h6 31. Td7xc7 Da3-d3 32. Khl-g1 Dd3-d4 33. Tc7-c2 Zwart gaf op.

Uitslagen externe competitie

Jop Dekker

9.1.99	W. de Weerd	0-1	Avni Sula		
Philidor Leeuwarden - Caïssa 5 - 5	P. Schippers	1-0	Theo Weijers		
S. Ernst	1-0	Michaël Wunnink	R. Schoorl	0-1	Dennis Breuker
M. de Jong	½-½	Jaap Spreeuw			
E. Scholl	1-0	Aran Köhler			
B. van de Lijn	1-0	Robert Kikkert			
E. Wagenmakers	½-½	Gerard Rill			
G. van Manen	0-1	Micha Leuw			
J. Werle	0-1	Niek Narings			
J. Hania	½-½	Hajo Jolles			
W. Jongtsma	½-½	Hans de Vilder			
A. Lont	0-1	Elwin Osterwald			
6.2.99					
Caïssa - Euwe 3 - 7					
Aran Köhler	1-0	P. van der Weide			
Jaap Spreeuw	1-0	R. Dieks			
Gerard Rill	0-1	G. Ballon			
Robert Kikkert	0-1	E. Hartmans			
Niek Narings	0-1	R. Witt			
Hajo Jolles	½-½	A. Moll			
Hans de Vilder	½-½	R. Bödicker			
Elwin Osterwald	0-1	H. Wieringa			
Errit Petersma	0-1	M. Overeem			
Jop Dekker	0-1	L. van Mil			
6.3.99					
Rotterdam 2 - Caïssa 4 - 6					
A. van Beek	1-0	Michaël Wunnink			
R. van Hassel	0-1	Jaap Spreeuw			
M. Besseling	0-1	Aran Köhler			
E. Visser	1-0	Hajo Jolles			
H. Versteeg	0-1	Gerard Rill			
E. Vreugdenhil	1-0	Micha Leuw			
A. Helfrich	0-1	Hans de Vilder			
P. Reedijk	½-½	Robert Kikkert			
M. Stuijthorst	0-1	Niek Narings			
D. v. d. Hoeven	½-½	Elwin Osterwald			
5.1.99					
Caïssa 3 - Tal 4 3-5					
Robert Jan Schaper	0-1	P. Kooiman			
Martin Niewenhuis	½-½	W. van Rhoon			
Errit Petersma	0-1	D. Goes			
Piet Ruhe	0-1	A. Soest			
Jop Dekker	0-1	J. van Kuyk			
Hans Dirks	1-0	W. Muller			
Jildo Kalma	½-½	R. Pijlman			
Bert Wijchgel	1-0	W. Helmers			
11.2.99					
Euwe 3 - Caïssa 3 7-1					
N. Christophe	1-0	Robert J. Schaper			
A. v.d. Brink	1-0	Martin Niewenhuis			
R. Salomons	1-0	Errit Petersma			
Z. Becic	1-0	Piet Ruhe			
J. Vuurboom	1-0	Jildo Kalma			
J. Stins	1-0	Jop Dekker			
B. Bödicker	0-1	Bert Wijchgel			
9.1.99					
Purmerend - Caïssa 2 5-3					
R. Verdonk	1-0	Rik Lith			
P. Hopman	1-0	Michiel Pos			
S. de Boer	½-½	Pieter Melford			
R. Overveld	1-0	Kees Sterrenburg			
W. Verdonk	½-½	Jeroen Selier			

A. Rublek 1-0 Wilbert de Kruiff

16.3.99

Caïssa 3 - DOS 2 4½-3½

Diederik v. Rappard 0-1 J. Schuur
 Robert J. Schaper 0-1 M. Newland
 Martin Niewenhuis 0-1 J. Brugge
 Wilbert de Kruiff 1-0 A. Schoorl
 Piet Ruhe 1-0 J. Kotmans
 Jop Dekker ½-½ T. Kuilman
 Errit Petersma 1-0 W. Egas
 Bert Wijchgel 1-0 M. van Rooy

11.1.99

Almere 3 - Caïssa 4 4-4

P. Kooyman ½-½ Jildo Kalma
 P. Groot 0-1 André Bach
 H. Gieb 1-0 Herre Trujillo
 R. Cramer 0-1 Daan Jansen
 T. Spreng ½-½ Gerard Mulder
 J. Haspels 1-0 Menno Meijer
 K. Vlak 0-1 Nils de Rijk
 J. Dielhoff 1-0 Peter v. d. Werf

16.2.99

Caïssa 4 - Grasmatt 2 3-5

Jildo Kalma 0-1 J. Wismeijer
 Gerard Mulder ½-½ R. Dormits
 André Bach 0-1 W. Möller
 Wilbert de Kruiff 1-0 S. v.d. Laan
 Herre Trujillo ½-½ C. Splinter
 David Colmer 1-0 F. van Luyn
 Bas Lewerissa 0-1 B. v.d. Heerde
 Stefan Steemers 0-1 Y. de Groot

23.3.99

Caïssa 4 - Pion 1 4½-3½

Wilbert de Kruiff 0-1 J. Reiber
 Daan Jansen 1-0 M. de Rue
 Gerard Mulder 0-1 W. Brouwer
 André Bach 0-1 J. Alberti
 Herre Trujillo 1-0 P. Muiser
 Nils de Rijk 1-0 W. Muts
 Jildo Kalma ½-½ J. de Lange
 David Colmer 1-0 W. Paymans

18.12.98

Amstelveen 5 - Caïssa 5 7-1

G. Molinari 1-0 Frans Roes
 V. Hendriks 1-0 Hans Uiterwijk

W. Moene 1-0 Peter Koefoed
 M. Laarhoven 1-0 Tom Spits
 J. van Run 0-1 Tony Lith
 N. Louter 1-0 n.o.
 M. de Bolster 1-0 Pim Zonjee
 B. van Schalkwijk 1-0 Ed Leuw

4.2.99

Probleem 3 - Caïssa 5 3-5

J. Neloe 1-0 Frans Roes
 B. Breukelaar ½-½ Tom Spits
 B. v.d. Laar 0-1 Peter Koefoed
 H. de Jonge 0-1 Pim Zonjee
 B. de Boer 1-0 Tony Lith
 R. Lasschaat 0-1 Hans Uiterwijk
 F. Solleveld ½-½ Stefan Steemers
 M. Peereboom 0-1 Ed Leuw

9.3.99

Caïssa 5 - ENPS 1 2½-5½

Frans Roes 0-1 R. Block
 Tom Spits 1-0 P. Silberberg
 Peter Koefoed 0-1 P. Kersten
 Hans Uiterwijk 1-0 P. Buys
 Menno Meijer 0-1 Tony Slengard
 Pim Zonjee 0-1 M. Wielemaker
 Stefan Steemers 0-1 V. Bartman
 Leo Oomens ½-½ N. Verweij

12.1.99

Caïssa 6 - Donner 1 5-3

Menno Meijer ½-½ W. Leene
 Alex Wunnink 1-0 S. Kustura
 Tony Lith 0-1 P. Meurs
 Jan Meuleman 1-0 W. v.d. Straeten
 John Könst 1-0 J. Rutgers
 Frans Oranje 1-0 N. Letteboer
 Paul Laport ½-½ P. Voorthuizen
 Leo Oomens 0-1 G. Dejneerseman

16.2.99

Abcoude 1 - Caïssa 6 6½-1½

R. Klooker 0-1 Menno Meijer
 J. Mannee 1-0 n.o.
 F. Trautwein 1-0 Tony Lith
 R. Minnee 1-0 Jan Meuleman
 H. Visser 1-0 Leo Oomens
 R. v.d. Woude 1-0 Frans Oranje
 R. de Koning ½-½ Maurice Aué
 A. Bakkum 1-0 Paul Laport

22.3.99

DCG 3 - Caïssa 6 4½-3½

R. Eksteen 0-1 Menno Meijer
 P. Berkhoudt 1-0 Alex Wunnink
 B. Lampe 1-0 Frans Oranje
 C. Findhammer ½-½ Paul Laport
 H. te Pas 1-0 Maurice Aué
 R. van Asperen 0-1 Hans Kuijper
 T. Loermans 0-1 Eric van Tuijl
 P. Voets 1-0 Leo Oomens

9.1.99

Caïssa 7 - DCG 5 3-5

Hans Kuijper 0-1 J. Loeve
 Eric van Tuijl 1-0 n.o.
 Maurice Aué 1-0 B. v.d. Berg
 Peter van der Werf 0-1 R. Balindong
 Jos Titulaer 0-1 K. Abma
 Gabor Lörcinzy 1-0 n.o.
 Maarten Vonder 0-1 M. Coolen
 Steven Kuypers 0-1 J. Jaarsveld

1.3.99

Grasmatt 4 - Caïssa 7 5½-2½

B. Bruns 1-0 n.o.
 N. Matthias 1-0 n.o.
 M. Rijken 1-0 Maurice Aué
 H. Künlic ½-½ Hans Kuijper
 W. Kranendonk 0-1 Peter van der Werf
 R. Geukes 0-1 Jaap Tanja
 E. Annema 1-0 Steven Kuypers
 E. Spanjaard 1-0 n.o.

7.1.99

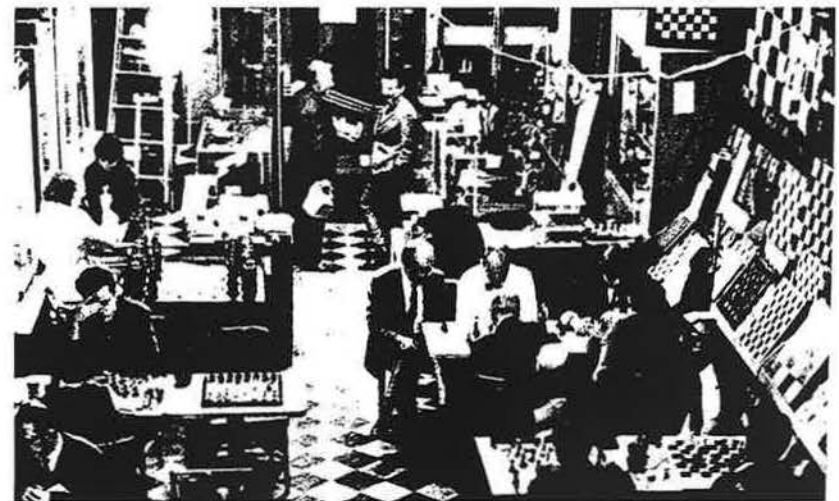
Probleem 8 - Caïssa 8 5½-2½

C. Schoenmaker 0-1 Bas Lewerissa
 R. Oskam 1-0 Rick Eckstein
 M. Gambirasio 1-0 Paul Gorički
 M. Roelofs 0-1 Wim Kraaij
 A. Weenink 1-0 Josefen Bruijn
 A. van Egmond ½-½ Johan v.d. Klauw
 C. Lesger 1-0 Marjolein Denslagen
 E. v.d. Hout 1-0 Henna van Keulen

9.2.99

Caïssa 8 - Amstel 4 4-4

Bas Lewerissa 1-0 n.o.
 Rick Eckstein 0-1 E. Niewerth
 Hans Puyker 1-0 J. van Willigen
 Wim Kraaij 0-1 C. van Dam
 Josefen Bruijn 0-1 A. Pier
 Pieter Heimans 0-1 E. de Kleuver
 Paul Gorički 1-0 G. van Penselaar
 Johan v.d. Klauw 1-0 R. Kindermans

Standen externe competitie

Jop Dekker

KNSB eerste klasse A

1. LSG	7	14	47½
2. Philidor Leeuwarden	8	11	49
3. DD	7	10	43½
4. Euwe 1	7	8	37½
5. Utrecht 2	7	6	31½
6. Caïssa	7	6	29½
7. Time Out Lewenborg	7	5	31½
8. Unitas	7	2	26½
9. Rotterdam 2	7	0	21½
DOS 1	teruggetrokken		

KNSB tweede klasse B

1. Oegstgeest '80	8	14	41½
2. Purmerend	8	13	39½
3. 0-0-0	8	11	37
4. De Eenhoorn	8	10	34
5. BSG 2	8	7	31½
6. Euwe 2	8	7	29
7. Weenink	8	6	29½
8. Rijswijk	8	6	28
9. Tal 2	8	3	25½
10. Caïssa 2	8	3	24½

SGA promotieklasse

Almere 1	6	11	30½
2. Isolani 1	6	10	29
3. Tal 3	6	8	27
4. Euwe 3	6	7	29
5. DCG 2	6	5	23½
6. Caïssa 3	6	5	19
7. Tal 4	6	2	16½
8. DOS 2	6	0	17½

SGA eerste klasse A

1. Euwe 4	6	10	28½
2. Probleem 1	6	8	26½
3. Grasmatt 2	6	8	23½
4. Gambit 1	6	7	27½
5. Caïssa 4	6	6	23
6. Pion 1	6	4	20½
7. Es '80 1	6	3	22
8. Almere 3	6	2	20½

SGA tweede klasse C

1. Amstelveen 5	5	10	34½
2. Pion 2	5	10	25
3. ENPS 1	5	6	23
4. Caïssa 5	5	4	17½
5. Probleem 3	5	3	17
6. Tal 5	5	3	16
7. Almere 4	5	2	13½
8. Euwe 6	5	2	13½

SGA tweede klasse A

1. WSC 1	5	9	28
2. VAS 3	5	7	21½
3. Abcoude 1	5	6	21½
4. DCG 3	5	5	20½
5. Amstelveen 6	5	4	19
6. Raadsheer 5	5	4	16½
7. Caïssa 6	5	2	15
8. Donner 1	5	1	18

SGA derde klasse B

1. DCG 5	5	10	26½
2. Grasmatt 4	6	10	32½
3. Oosten/Toren 2	5	7	22½
4. Wachter 1	5	5	18½
5. Caïssa 7	5	4	18½
6. Nieuwendam 4	5	2	17
7. Probleem 5	6	2	17
8. Pion 4	5	2	15½

SGA vijfde klasse

1. TOZ 2	6	10	32
2. Raadsheer 7	6	10	32
3. VAS 7	6	6	27½
4. Caïssa 8	6	6	22½
5. Amstel 4	6	5	24
6. Pion 5	6	5	22½
7. Probleem 8	6	4	17½
8. Damegambiet 1	6	2	14

Uitslagen interne competitie

Steven Kuypers

ronde 25

N. Narings	1 - 0
A. Sula	1 - 0
R. Kikkert	1 - 0
H. de Vilder	½ - ½
P. Melford	½ - ½
M. Pos	0 - 1
T. Spits	1 - 0
J. Selier	½ - ½
J. Spoorenberg	1 - 0
P. van der Werf	0 - 1
B. Lewerissa	0 - 1
A. Bach	½ - ½
J. Uiterwijk	0 - 1
L. Oomens	0 - 1
J. Franssen	1 - 0
M. Vonder	0 - 1
J. Potters	1 - 0
T. Weijers	1 - 0
T. Slengard	½ - ½
S. Kuypers	½ - ½
H. de Heer	1 - 0
H. van Keulen	0 - 1
H. Andrioli	1 - 0
P. Gorički	1 - 0

ronde 26

H. Jolles	1 - 0
R. Kikkert	1 - 0
M. Wunnink	1 - 0
J. Spreeuw	1 - 0
J. Kalma	0 - 1
P. Schipper	afg.
E. Petersma	1 - 0
D. Rappard	1 - 0
W. de Kruiff	1 - 0
A. Bach	1 - 0
M. Kahn	1 - 0
H. Dirks	1 - 0
B. Lewerissa	1 - 0
P. Laport	0 - 1
J. Tanja	1 - 0
G. Lörczy	1 - 0
A. Wunnink	1 - 0
R. Kocharyan	1 - 0
S. Kuypers	1 - 0

E. Osterwald	1 - 0
E. Petersma	1 - 0
M. Wunnink	1 - 0
J. Kalma	1 - 0
D. van Rappard	1 - 0
J. Spreeuw	1 - 0
H. Kuypers	1 - 0
M. Kahn	1 - 0
T. Lith	1 - 0
P. Ruhe	1 - 0
S. Steemers	1 - 0
H. Trujillo	1 - 0
M. Meijer	1 - 0
F. Oranje	1 - 0
J. Tanja	1 - 0
E. van Tuijl	1 - 0
E. Leuw	1 - 0
W. Zonjee	1 - 0
A. Wunnink	1 - 0
G. Lörczy	1 - 0
R. Eckstein	1 - 0
M. Ligtenberg	1 - 0
J. vd. Klauw	1 - 0
H. Puyker	1 - 0

H. Puyker	0 - 1
H. van Keulen	0 - 1
J. vd. Klauw	0 - 1

ronde 27

H. de Vilder	0 - 1
R. Kikkert	½ - ½
M. Wunnink	1 - 0
A. Sula	afg.
M. Leuw	1 - 0
H. Jolles	1 - 0
H. Kuypers	½ - ½
A. Bach	1 - 0
H. Trujillo	1 - 0
P. vd. Werf	1 - 0
F. Oranje	0 - 1
D. Colmer	½ - ½
E. van Tuijl	0 - 1
E. Leuw	½ - ½
J. Potters	0 - 1
M. Vonder	1 - 0
R. Kocharyan	1 - 0
A. Wunnink	0 - 1
W. Zonjee	0 - 1
P. Gorički	0 - 1

ronde 28

P. vd. Werf	0 - 1
P. Melford	0 - 1
M. Kahn	0 - 1
M. Leuw	½ - ½
H. de Vilder	afg.
P. Schipper	½ - ½
M. Meijer	1 - 0
J. Spoorenberg	1 - 0
D. Breuker	½ - ½
B. Wijghel	½ - ½
J. Meuleman	1 - 0
P. Nicolai	0 - 1
F. Oranje	0 - 1
G. Lörczy	0 - 1
T. Slengard	0 - 1
L. Oomens	0 - 1
R. van Slooten	1 - 0
D. Rosenbaum	0 - 1

zie voor het vervolg pag. 45

André Bachs commentaar op de stand

Beslissende weken.

De nieuwe wetten van de oude Keizer blijven nog een maand van kracht. Vier allesbeslissende weken en de bewoners van De Lijst vergapen zich aan hallucinerende gebeurtenissen in de Toren. Nog zeker zes Titeljagers hakken daar krachtig en onvermoeibaar op elkaar in en verborgen KZR maakt de uitkomst min of meer onvoorspelbaar. Toch lijkt de bovenste kamer stevig vergrendeld en wanneer je dicht genoeg nadert kun je daar **Sniek de Straatvechter** zien zitten, werkend aan zijn Titelspeech of genietend van het uitzicht over De Lijst. Er morrelt nog wel het een en ander aan de deur, maar het lijkt hem niet te verontnemen.

Heel ver hiervandaan, bij de grenzen van De Lijst, is ook de strijd om het Lijstduwerschap nog in volle hevigheid gaande. Vooralsnog lijkt houtsmid **Johan van der Klauw** hier de meeste aanspraak op te maken. Een hevige aanval van rode lantaren maakt hem echter onberekenbaar en gevaarlijk, zodat ook nog een stuk of wat verse vreemdelingen in aanmerking komen voor de benoeming.

Zodra je de grensstreek verlaat betreed je het gebied van de Onzichtbaren. Slechts een enkeling waagt het daar een weg te zoeken naar het Moeras: **Wim Kraay**, **Paul Gorički**.

In het diepste gedeelte van de poel herken je neus of hoofd van meerdere bekende bewoners en de gruwelen die hier plaatsvinden worden pas echt tastbaar zodra je een blik werpt op de aangevreten percenten van **Pim Zonjee** of **Leo**

Oomens. Verder in het Moeras gevorderd stuiten we op een groepje verrassende namen. Sterkste Dame **Jeanne Potters**: 27 duels en een wezelgetal van nul. Met het mes op de keel dus. ZomerKampioen **Maarten Vonder**, in de buurt van vaste bodem en uitgerust met effectvolle TPR. Volwassen debu **Robert Kocharyan**, genadeloos geconfronteerd met de wetten van dit terrein, kan nog op droge schoenen hopen. Twee kopstukken uit het Collectief der Wijzen eisen ook de nodige aandacht op: Voorman **Frans Oranje**, met zicht op vaste grond en Betaalmeester **Jaap Tanja**, zichtbaar onder invloed van TPR, taxeert de krachten van derdeling **Piet Ruhe**, die overigens wel betere tijden heeft gekend. Ook de **Redakteur** betrap je voortdurend op een glimlach terwijl hij zijn schone voeten bewondert. **Peter van der Werf** beweegt alweer een behoorlijk poosje temidden van allerlei Reputaties en kolossen van Eerstevellers alsof dat heel alledaags is. Zijn wezelgetal verklaart zijn opmerkelijke positie.

Even verderop een groep Minvijftig-percenters die desalniettemin ver gevorderd zijn. Een verschijnsel dat je aan het denken zet. Tuurlijk, het maakt uit wie je verslaat, maar tweederde vergoeding voor de Externe lijkt wat aan de hoge kant. Wellicht dat 60% een zuiverder beeld geeft.

Bij de ingang van de Torentuin heeft **Menno Meyer** postgevat. De TPR druipt nog uit zijn oren. Ook de Redder van Drie, **Bert Wijchgel**, is daar te vinden en gezien de cijfers lijkt redbu **Jan Spoorenberg** zelfs op weg om in de Toren te eindigen. **Tom Spits** hijgt daarbij in zijn nek en dat op zich is al verrassend te noemen. Hoe het mogelijk is om met 48% toch 14de te staan is eenvoudig uit te leggen: versla de juiste tegenstanders en bedank de oude Keizer. Veel invallen helpt ook.

Tijdmeester **Hans de Vilder** is zojuist de Toren binnengedrongen, vol met griezilverhalen over een voortwoekerend verval van Caissa, maar ervaren Zwarte Jongens als Ridder Junior of de Meesterdoder wapen daar natuurlijk niet in en gebruiken andere truken om alsnog bovenin te komen, ook al lopen ze elkaar daarbij behoorlijk voor de voeten. Het lijkt zelfs alsof ze niet meer vooruit komen.

Dat **Avni Sula** zover geklommen is verbaast allang niemand meer, maar dat er inmiddels sprake is van een Titeltendaat had het Volk toch (nog) niet verwacht. **Koning Michaël** bezit nog wat verborgen KZR, maar moet toch knarsetandend toezien hoe vooral anderen alvast zijn Kroon aan het oppoetsen zijn.

De gehele winter zat de **Coach** soeverein en onaantastbaar bovenin de Toren. Sneeuw of gebonk op de deur derde hem niet. Een haastig door zijn concurrenten geselecteerde Jeugdbende maakte hier een einde aan, want het eiste zijn ongedeelde aandacht op en bracht hem aan de rand van uitputting. Zodoende zijn het nu de **Draak** en de **Sniek** die de gang van zaken bepalen en zal het een van deze twee worden die ervandoor gaat met Caissa's aller-mooiste: de Titel.

Nog vier beslissende weken.

vervolg van pagina 43.

P. Gorički	1 - 0	
J. v.d. Klauw		
H. Puyker	0 - 1	
W. Kraaij Mulder		
ronde 29		
N. Narings	1 - 0	M. Wunnink
R. Kikkert	1 - 0	A. Sula
E. Petersma	0 - 1	G. Rill
H. Jolles	1 - 0	H. de Vilder
E. Osterwald	½ - ½	P. Melford
P. Schipper	1 - 0	P. v/d Werf
D. Rappard	½ - ½	A. Bach
T. Spits	1 - 0	K. Sterrenburg
J. Kalma	½ - ½	M. Kahn
J. Meuleman	0 - 1	M. Meijer
D. Breuker	afg.	J. Spoorenberg
J. Uiterwijk	1 - 0	P. Ruhe
H. Kuyper	afg.	B. Wijghel
J. Franssen	afg.	A. Troost
J. Tanja	0 - 1	E. Leuw
M. Vonder	0 - 1	G. Mulder
E. van Tuijl	0 - 1	F. Oranje
T. Weijers	1 - 0	S. Kuypers
L. van Staden	0 - 1	J. Potters
G. Lorinczy	1 - 0	L. Oomens
R. Kocharyan	1 - 0	A. Wunnink
R. Eckstein	0 - 1	T. Slengard
P. Heimans	0 - 1	W. Zonjee
D. Rosenbaum	1 - 0	H. Andrioli
W. Kraaij	0 - 1	M. Klijnkramer
H. van Keulen	0 - 1	P. Gorički
J. v.d. Klauw	0 - 1	H. Puyker

